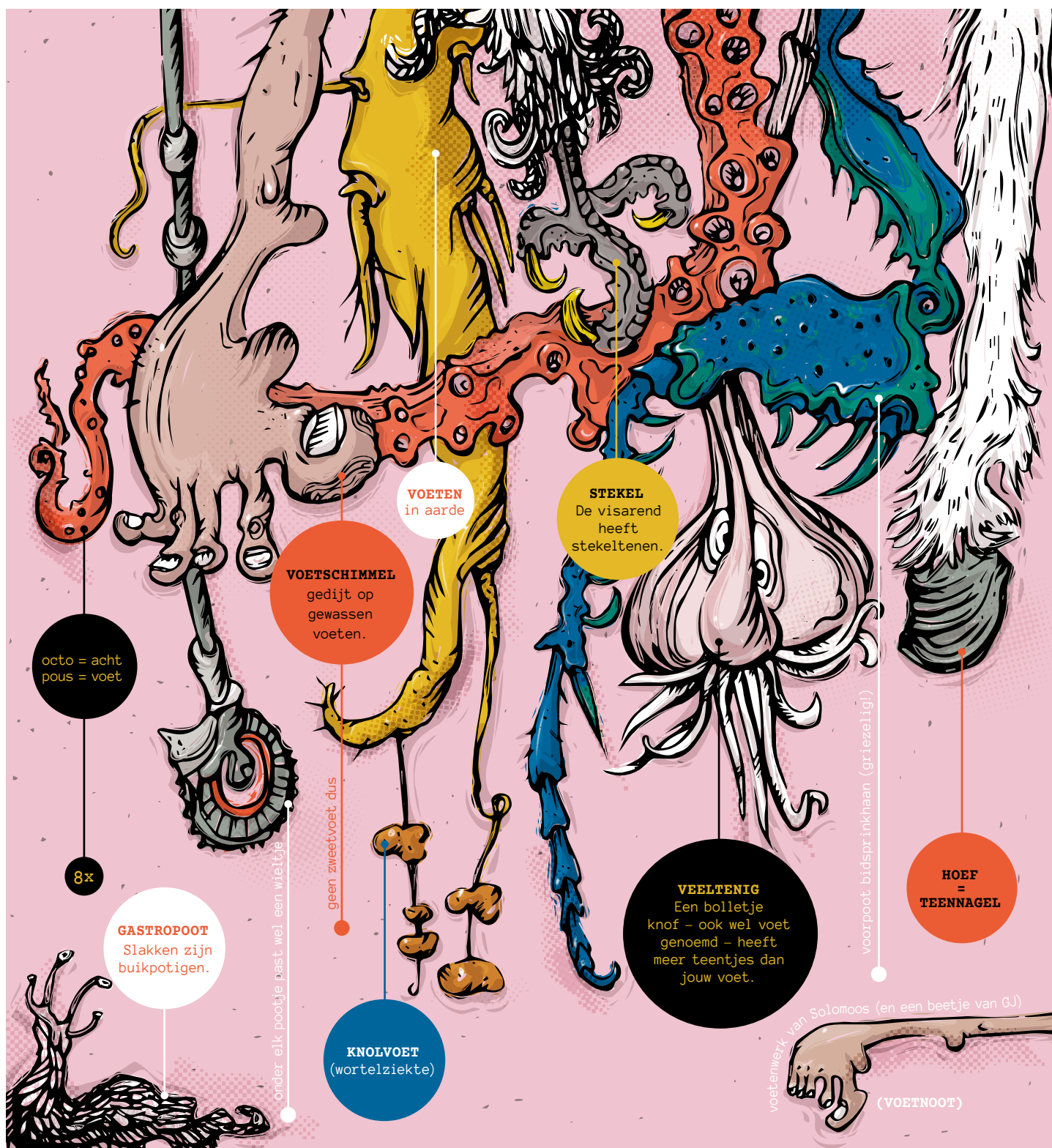

**De GROTE
VRIENDELIJKE
PODCAST**

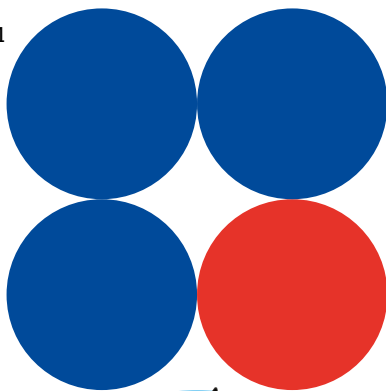
Podium voor
kinderboeken

JUBILEUM

Vijftien jaar
tijdschrift Lezen

Op de cover
**Margot
Westermann**

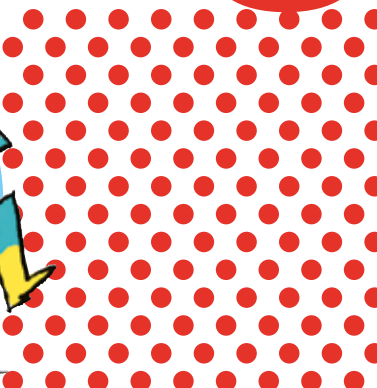
En haar
voetnoten

15-18 jaar
INTERVIEW
SANDER KOLLAARD
Winnaar De Inktap

8

6-12 jaar

BEELD IS EEN STERKE MOTOR

Twee schrijvers over het
vertalen van serieboeken

22

15-18 jaar

JONGERENCULTUUR

Hiphop als brug
naar literatuur

4

De Grote Vriendelijke Podcast

Bevlogen gidsen in
kinderboekenland

7

Lezen & verder lezen

ABCDEFG, zing
de letters...

10

0-6 jaar

Vijftien jaar atelierbezoek

Creatieve carrières

12

0-6 jaar

Blikveld

17

6-12 jaar

Blikveld

18

12-15 jaar

Coronalezen

'Als anderen Netflix
aanzetten, pak ik
een boek'

20

12-15 jaar

Blikveld

24

15-18 jaar

Blikveld

26

Prikkels

Vijftien jaar
tijdschrift *Lezen*

28

Passie voor taal

Dean Bowen

30

Kees van Amstel over lezen

'Humor wordt
onderschat'

32

Atelierbezoek

Margot Westermann

34

Het vak

Leesbevorderaars
over de praktijk

35

Column

Tsead Bruinja

36

Agenda & Mededeling Stichting Lezen

Foto: Keke Keukelaar

Van harte welkom in het zestigste nummer van het tijdschrift *Lezen*. U heeft direct gezien dat het er anders uitziet dan voorheen. Al vijftien jaar informeren wij u hier op even serieuze als speelse wijze over wat er zoal speelt in het veld van de leesbevordering. Projecten, boekentips en leesbevorderingsprogramma's kwamen voorbij in kleurrijke rubrieken, reportages en interviews, maar ook makers en lezers, in alle soorten en maten, kwamen aan het woord. En natuurlijk de leesbevoorwaarden zelf; u dus. Want of u nou werkzaam bent in bibliotheek, boekhandel, mediatheek, kinderopvang of consultatiebureau, als (aanstaande) leerkracht of als docent: hier doet u inspiratie op.

De afgelopen 59 nummers terugbladerend kunnen we constateren dat er veel is veranderd wat lezen en leesbevordering betreft, maar dat één ding niet is veranderd: de noodzaak tot het stimuleren van het lezen blijft onverminderd groot. Reden voor Onderwijsministers Slob en Van Engelshoven om een lees-

offensief in het leven te roepen. En reden voor Stichting Lezen om, als voorzitter van de Leescoalitie, bij de politiek aan te dringen op een ambitieus leesoffensief met substantiële investeringen in goed leesonderwijs, leesbevordering, bibliotheken en een rijke leesomgeving in kinderopvang en op scholen. We hopen vooral u daarmee te ondersteunen.

Laten we het leesoffensief aangrijpen om noodzakelijke verbeteringen voor elkaar te krijgen. En laten we samen alles op alles zetten om, met oog en oor voor wat ze nodig hebben, zoveel mogelijk kinderen en jongeren aan te zetten tot (blijven) lezen met plezier. Ons congres Lezen Centraal op 7 april aanstaande is hieraan gewijd. Het congres heeft als titel 'Lees je nu, lees je later. Tijd voor een leesoffensief.' Op lezen.nl leest u over de veelbelovende line-up en de onderwerpen waarover u tijdens het congres geïnformeerd kunt worden als u zich aanmeldt.

Voor nu wens ik u een avontuurlijke reis door dit bijzondere zestigste nummer van ons tijdschrift. Mocht u opmerkingen, ideeën of tips hebben, aarzel dan niet om die met ons te delen via redactie@lezen.nl. Veel leesplezier en veel leesbevorderingsgenoegen!

Gerlien van Dalen
directeur-bestuurder Stichting Lezen

**LEES
JE NU,
LEES
JE
LATER**

LEZEN

Kwartaaltijdschrift voor leesbevordering en literatuureducatie, uitgave van Stichting Lezen.

Professionals en studenten op het gebied van leesbevordering en literatuureducatie ontvangen *Lezen* gratis door zich aan te melden via lezen.nl

Redactieadres
Stichting Lezen,
Nieuwe Prinsengracht 89,
1018 VR Amsterdam.
020-6230566
redactie@lezen.nl

Hoofredacteur
Gerlien van Dalen

Eindredactie
Annemarie Terhell,
Eva Gerrits

Redactie
Daan Beeke,
Eva Gerrits,
Mirjam Noorduijn,
Annemarie Terhell,
Desirée van der Zander

**Medewerkers
aan dit nummer**
Tsead Bruinja,
Lien Geeroms,
Elsbeth Tijssen

**Ontwerp &
art direction**
Erik olde Hanhof,
Judith Schoffelen

Uitgever
Stichting Lezen

Druk
Zalsman BV

Coverbeeld
© Margot Westermann

Abonnementen
Abonnementenbeheer
adreswijziging, abonneren
of opzeggen tijdschrift
Lezen? Vul het formulier
in op lezen.nl

Voor overige vragen
Abonneeservice
Tijdschrift Lezen
0172 476085
(tijdens kantooruren)

of info@spabonneeservice.nl

© maart 2021
Stichting Lezen.

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd door middel van enige methode of vorm dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.
ISSN 1570-9698.

De inhoud van *Lezen* is auteursrechtelijk beschermd. Eventuele rechthebbenden die wij niet hebben kunnen achterhalen, verzoecken wij contact op te nemen met de uitgever.

Projecten met dit icoon zijn mogelijk gemaakt door Stichting Lezen.

lezen.nl

Stichting Lezen is de drijvende kracht achter de leesbevordering in Nederland. Zij genereert kennis over lezen en verbindt partijen die er samen voor zorgen dat kinderen en jongeren goede en gretige lezers worden en blijven.

Tekst
Mirjam Noorduijn
Illustraties
Lien Geeroms

Bevlogen gidsen in kinder- boekenland

Ruim tweeënhalf jaar geleden lanceerden kinderboekenrecensenten Jaap Friso en Bas Maliepaard De Grote Vriendelijke Podcast (GVP) vanuit hun passie voor jeugdliteratuur en zorgen over de teruglopende aandacht voor kinderboeken. Het groeiend aantal luisteraars dat deze eerste Nederlandse podcast voor volwassenen over jeugdliteratuur trekt, bevestigt 'de behoefte aan goede informatie over kinderliteratuur'.

'Zo'n drie jaar geleden dacht ik,' licht Maliepaard de ontstaansgeschiedenis van de GVP toe, 'we kunnen blijven klagen dat er steeds minder kinderboekenrecensies in kranten en tijdschriften staan en vakbladen zoals *Leesgoed* verdwijnen, maar we kunnen er ook iets aan doen. Door de groeiende populariteit van podcasts en mijn eigen enthousiasme voor het medium ontstond toen voorzichtig het plan een podium op te richten om schrijvers en illustratoren ruimte te bieden over hun werk te vertellen. Jaap kende ik van zijn kinderboekenrecensies op *Jaappleest.nl*. En ik wist dat hij veel ervaring heeft als radio-maker – handig als je een podcast wil beginnen. Hij stond open voor mijn idee, waarna we een cursus "podcast maken" zijn gaan volgen en onze plannen en samenwerking hebben vormgegeven.'

Leven met boeken

Maliepaard en Friso benadrukken dat hun passie voor jeugdliteratuur de basis van de GVP is. Friso: 'Ik ben altijd een lezer geweest. Als kind las ik alles. De *Kameleon*-reeks heb ik van voor tot achter verslonden en later ontdekte ik young-adultschrijvers als Aidan Cham-

“ Puur het aantal leeskilometers dat wordt gemaakt is niet voldoende, het gaat erom wat je onderweg tegenkomt

— Bas Maliepaard

bers en Peter Pohl. Hun boeken maakten diepe indruk op mij. Toen is mijn liefde voor de jeugdliteratuur definitief geboren.’ Voor Maliepaard geldt dat jeugdliteratuur simpelweg een deel van zijn leven is: ‘Ik weet niet beter. Een bestaan zonder boeken kan ik me niet voorstellen. Ik ben altijd veel voorgelezen, ging vaak naar de bieb, en toen ik zestien was schreef ik al recensies voor *De Lemniscaatkrant*. Mensen vragen mij soms of ik niet eens klaar ben met die kinderboeken. Dan denk ik, ze hebben geen idee hoe veelzijdig jeugdliteratuur is. Van prentenboek tot young-adult, van poëzie tot non-fictie en illustratiekunst: het hoort er allemaal bij. Bovendien houd ik van het onbevengene kinderperspectief, van de verwondering die eerste-keer-ervaringen kunnen oproepen. Daarover lezen is ook voor volwassenen verfrissend.’

Leesbevorderend effect

Behalve hartstochtelijke kinderboekenliefhebbers en deskundigen jeugdliteratuur zijn beide heren vooral journalist. Over het doel van de GVP moet dan ook geen misverstand bestaan. ‘We zijn geen leesbevorderaars,’ zegt Maliepaard stellig. ‘Wat we willen is op een journalistiek onafhankelijke manier over kinderboeken berichten. Niet door boeken te recenseren – dat doen we tenslotte al in *Trouw* en op Jaapleest.nl – maar door volwassenen in de breedte te informeren over het veld.’ Friso vult aan: ‘Daarnaast willen we met onze auteurs- en illustratoreninterviews achtergrond en diepgang bieden. Zo verwijzen we naar bronnen, geven we boekentips en vragen we onze gasten hun “Grote Vriendelijke Parel” mee te nemen, een kinderboek dat op hem of haar indruk heeft gemaakt en dat ze willen aanprijzen. Belangrijk om te noemen is dat we heel bewust gekozen hebben voor een enthousiasmerende toon, zodat wat we bespreken overkomt en blijft hangen.’ Maliepaard: ‘We kunnen niet ontkennen dat de GVP een leesbevorderend effect heeft. Maar intentie en uitkomst zijn wel echt twee verschillende dingen. Zo hebben we de stickers voor de boeken die in de GVP besproken zijn en die we verspreiden

onder boekhandels en bibliotheken in eerste instantie laten maken om onze naamsbekendheid te vergroten – als je van een medium gebruikmaakt, ben je nou eenmaal bezig met je bereik – maar het initiatief om hoekjes en schappen met GVP-boeken in te richten komt nadrukkelijk van de boekhandels en biebs zelf. Wat aangeeft dat er behoefte is aan een soort keurmerk: “Die boeken zijn getipt door de GVP, dus ze zullen wel goed zijn.” Wij vinden dat natuurlijk evengoed heel leuk!’

Helpende hand

Friso: ‘Misschien is “gids” wel een heel mooi woord om samen te vatten wat de GVP is. Ouders, leerkrachten, bibliothecarissen, leesconsulenten en mensen uit het boekenvak vinden het fijn als ze met kennis door die enorme boekenstapel wegwijs worden gemaakt, en er al wat geselecteerd is.’ Maliepaard vult aan: ‘Dat krijgen we ook letterlijk van onze luisteraars terug. Ze vertellen ons dat ze klanten beter kunnen adviseren, of kinderen richter een goed boek kunnen bieden. Op basisscholen – ik kom daar veel om lezingen en workshops te geven – lukt dit vaak niet. Leerkrachten geven aan geen tijd te hebben om zich op de hoogte te stellen van het recente kinderboekenaanbod en vallen vaak terug op bekende titels of boeken die bij kinderen populair zijn. Ik heb soms het idee dat het onderwijs daardoor een heel veld aan boeken mist.’ Friso: ‘Ik ben geen pedagoog of onderwijskundige, maar leesbevordering draait volgens mij om het juiste boek bij het juiste kind zien te krijgen. Ik weet zeker dat er voor iedereen een

boek is dat hem of haar aan het lezen kan krijgen en er blijvend enthousiast voor kan maken. Maar als je als volwassene niet goed op de hoogte bent van het actuele aanbod, heb je dat boek niet zomaar gevonden. Juist in die zoektocht bieden wij een helpende hand.’

Tweesporenbeleid

‘Wat ons onderscheidt van pure leesbevorderaars is dat de literaire kwaliteit van de boeken die we bespreken voor ons leidend is,’ vervolgt Maliepaard. ‘We zullen in de GVP bijvoorbeeld niet zo snel *Het leven van een loser* van Jeff Kinney tippen. Niet dat ik dit soort serieboeken wil diskwalificeren. Maar van het eeuwige mantra “als ze maar lezen” word ik ondertussen wel wat treurig. Tijdens mijn lezingen vertel ik daarom altijd dat puur het aantal leeskilometers dat wordt gemaakt niet voldoende is om van kinderen echte lezers te maken. Het gaat er ook om wat je onderweg tegenkomt. Het gaat mij om de basisgedachte dat literatuuronderwijs een vak is, en daarbij draait het om meer dan alleen zuiver leesplezier. Ik pleit daarom voor een tweesporenbeleid: ja, zorg ervoor dat je kinderen hoe dan ook aan het lezen krijgt, desnoods met een *Donald Duck*-pocket. Maar breng ze daarnaast in aanraking met de verscheidenheid en rijkdom die de kinder- en jeugdliteratuur te bieden heeft. Lees ze daartoe voor tot ver in groep acht. Of nog beter, tot ver op de middelbare school.’

Lastige keuzes

Naast de kwaliteit van de boeken zijn actualiteit, maatschappelijke relevantie, de ontwikkeling van een auteur of illustrator en variatie in de maandelijks GVP-uitzendingen eveneens belangrijke criteria voor het duo. Maliepaard: ‘Toen *De kikkerbilletjes van de koning en andere sprookjes* verscheen, was dit aanleiding voor ons om Janneke Schotveld uit te nodigen. Dit was zo anders dan haar *Supperjuffie*-boeken. Al wil dit niet zeggen dat alle opvallende, of uitmuntende boeken meteen aanleiding voor ons zijn om een lang interview over te maken.’ Friso: ‘Pragmatische afwe- ► 5

“ Van het eeuwige mantra ‘als ze maar lezen’ word ik nogal treurig

— Bas Maliepaard

gingen spelen natuurlijk ook een rol: soms moet je, omdat er een aantal goede titels tegelijk zijn uitgebracht, lastige keuzes maken. Zo hebben we beiden *Het verlangen van de prins* van Marco Kunst – een filosofisch getint, sprookjesachtig boek – wel als een van de beste boeken van 2020 getipt in onze eindjaarslijstjes bij *Trouw* en *Jaapleest.nl*, maar hebben we Kunst niet uitgeno-

digd om over zijn boek te vertellen.’ Maliepaard: ‘We vonden de titel beter geschikt om als een van onze boeken-tips mee te nemen. Daarnaast is Kunst te horen geweest in onze special over Paul Biegel, omdat *Het verlangen van de prins* veel met Biegels werk is vergeleken in de pers. Friso: ‘De invulling van onze uitzendingen komt eigenlijk op een nogal organische wijze tot stand. Het belangrijkste is dat we beiden vooral zin moeten hebben om over de boeken die we hebben gelezen een goed inhoudelijk gesprek te voeren.’

Nieuwsbulletin

Friso en Maliepaard denken voortdurend na over hoe ze – zonder afbreuk te doen aan hun journalistieke onafhankelijkheid – hun content kunnen uitbreiden en ook andere content vanuit de kinderboekenwereld via de GVP kunnen aanbieden. Zo wordt de jaarlijkse Annie M.G. Schmidtlezing, waarin een kinderboekenauteur zijn of haar visie op de staat van de jeugdliteratuur geeft, integraal als special op de website van de GVP gepubliceerd en via Spotify, iTunes en alle podcast-apps. Nieuw dit jaar is De Grote Vriendelijke Update, een nieuwsbulletin van een halfuur. ‘We hebben geen gasten aan tafel in deze uitzendingen,’ vertelt Maliepaard over het initiatief, ‘maar gaan in op trends en actuele ontwikkelingen en gebeurtenissen in de jeugdliteratuur. Zoals De Nationale Voorleesdagen. Of stel dat er een bekende auteur overleden is, dan willen we daar snel over kunnen berich-

ten. In principe doen we de update maandelijks. Maar we zijn flexibel: is er geen nieuws, kunnen we best een keer-tje overslaan.’

Opsteker voor de literatuur

Wat het duo verder nog in petto heeft voor de GVP? Friso: ‘De Grote Vriendelijke Update biedt voorlopig voldoende uitdaging. Dat we een professionele vorm hebben gevonden om ons enthousiasme over jeugdliteratuur met anderen te delen is misschien wel het allerleukste wat we momenteel doen. Het is belangrijk dat we de GVP zoals we die nu maken goed moeten bestendigen. Zolang we onze passie voor het kinderboek behouden, weet ik zeker dat dit zal lukken: het aantal luisteraars groeit nog steeds. Daar zitten ook literatuurlijfhebbers en geïnteresseerden bij die niet tot de groep van de *usual suspects* uit de kinderboekenwereld behoren.’ Maliepaard: ‘Steeds meer volwassenen herontdekken het kinderboek en de waarde van jeugdliteratuur. De Dutch Podcast Award [in de categorie Cultuur en Media, red.] die we afgelopen najaar hebben gewonnen is hiervan een bevestiging. Wat we doen wordt ook buiten de kinderboekenwereld opgemerkt.’ En dat is, om met de woorden van de vakjury te spreken, ‘een mooie opsteker voor de literatuur’. ●

Jaap Friso (l) en
Bas Maliepaard

De Parels

Elke uitzending van De Grote Vriendelijke Podcast begint met ontwikkelingen in de kinderboekenwereld en aandacht voor enkele recent verschenen boeken. Daarna volgt een diepte-interview met een schrijver of illustrator. Standaard wordt deze gast ook gevraagd naar zijn of haar Grote Vriendelijke Parel, een voor hem of haar betekenisvol kinderboek. De redactie van *Lezen* vroeg Friso en Maliepaard wat hun eigen Parels zijn:

Friso: ‘We noemen hem Anna is een boek van Peter Pohl, een wat ondergewaardeerde Zweedse schrijver. Ik las het verhaal

– een aangrijpend verslag van de neerwaartse geweldspiraal waarin puber Anders Roos tijdens een zomerkamp terecht komt – toen ik veertien, vijftien was. Ik zat in een fase dat ik het leven ingewikkeld vond, dat je probeert te ontdekken wie je eigenlijk bent. Pohls boek, dat prachtig is geschreven, was daarbij behulpzaam; ik vond er herkenning in en het bood mij houvast.’

Maliepaard: ‘De wonderbaarlijke reis van Edward Tulane, van de Amerikaanse Kate DiCamillo, over een porseleinen speelgoedkoning dat leert wat liefde

betekent, koester ik vanwege het poëtische, tijdloze avonturenverhaal dat het gevoel van een klassieker oproept. Maar het is me ook dierbaar omdat ik het las vlak voordat ik met mijn oma voor een lange reis naar de VS vertrok, waar we haar vriendin bezochten, van wie ik het Engelstalige origineel kreeg met schitterende kleurenillustraties. Voorin hebben beiden een opdracht geschreven. Ik hoop heel erg dat er nog eens een herdruk van dit boek komt.’

**degrotevriendelijke
podcast.nl**

ABCDEFG, ZING DE LETTERS...

LEZEN & VERDER LEZEN

Het begin van
alle literatuur

Ozewiezewoze
Het ABC van de
kinderliedjes,
Klaas Verplancke
& Jan Van Coillie
uitgever: De Eenhoorn
Zing mee op
ozewiezewoze.be

3+

Liedjes zonder grenzen

Koos Meinderts &
Thijs Borsten
illustrator: Annette Fienieg
uitgever: Rubinstein

4+

Een muzikale wereldreis (met cd)
aan de hand van 24 kinder- en
volksliedjes uit evenzoveel landen,
van Syrië tot Spanje en van
Griekenland tot Ghana. Koos
Meinderts vertaalde en bewerkte de
originele teksten; echtgenote
Annette Fienieg verzorgde de
illustraties. Net als bij *De Liedjes-
atlas* (2014) van het tweetal,
arrangeerde Thijs Borsten de muziek.

**Ozewiezewoze (2000) is een klassieke liedjes-
bundel van schrijver en bloemlezer Jan van
Coillie en Klaas Verplancke. Laatstgenoemde
voorzag het boek van experimentele illustraties
en een vernuftige vormgeving, waarvoor hij een
Bologna Ragazzi Award kreeg. Na twintig jaar
vond de uitgever het tijd voor een opfrisbeurt.**

Tekst Mirjam Noorduijn

‘Zagen zagen, wiedewiedewagen...’ Volgens Annie
M.G. Schmidt is dit ‘het onontbeerlijke begin’ van alle
literatuur. ‘Pure poëzie’ noemt zij die oude bakerrijm-
pjes in haar Kinderboekenweekessay *Van schuitje
varen tot van Schendel* (1954). ‘Ze dansen en zingen
vanzelf,’ aldus Schmidt. ‘Ze hebben een eigen logica,
ook al bevatten ze louter nonsens.’

Ongetwijfeld heeft Schmidt gelijk. Al is het niet hele-
maal vanzelfsprekend dat we die eeuwenoude kinder-
liedjes maar blijven zingen. Sommige liedteksten
geven je een wat anachronistisch gevoel: een wereld
waarin het zoontje van de graaf een bepluimde hoed
draagt, en schuintamboers uit het oosten meisjes het
hof komen maken, zal de postmoderne peuter
vreemd in de oren klinken.

Het is daarom lovenswaardig dat Van Coillie en
Verplancke opnieuw aan de slag zijn gegaan met hun
liedjesbundel. En het resultaat mag er zijn. Net als bij
de oorspronkelijke uitgave is het dankzij Verplanckes
grenzeloze verbeeldingskracht dat de liedjes een ei-
gentijdse uitstraling krijgen. De nieuwe illustraties in
grote vlakken zijn speels, zwierig en vol humor. Knap
is hoe Verplancke vanuit de tekst een vrolijke surrea-
listische twist aan de op alfabet gerangschikte liedjes
geeft en hoe hij ze visueel verbindt. Zo koppelt hij
‘In Den Haag daar woont een graaf’ aan ‘In een klein
stationnetje’ middels beeld van spoorrails met daarop
een gewielde, met duim en vinger wijzende hand die
een stoomlocomotief suggereert.

De honderdvijftig meezingers zijn opgesplitst in twee
delen. Het vorig jaar verschenen eerste deel bevat de
liedjes van A tot en met J. Deel twee, van K tot en met
Z, volgt dit voorjaar. Dit muziek- en kijkfeest in wellui-
dende kleuren hoort in iedere boekenkast: ‘Van daar-
uit gaan we verder,’ schrijft de ongekroonde koning
van Nederland, ‘van Schuitje varen naar van Schendel
[...] tot Homerus toe.’

Een mandje vol amandelen

Ingrid Rietveld,
W.J. Stam-van der Staay
& Tonny Weidner
illustrator: Mies van Hout
uitgever: Ploegsma

0-8

Honderdvijftig kinderliedjes
voorzien van pianobegeleiding en
gitaarakkoorden, gerangschikt op
thema, zoals ‘Alle dagen feest’,
‘Beestenboel’, ‘Goedemorgen,
welterusten’ en ‘In het sprookjes-
bos’. Deze klassieker gaat al meer
dan een halve eeuw mee, in een
kleurrijk, speels jasje gestoken door
illustrator Mies van Hout.

Ik zag twee beren

50 bekende kinderliedjes
uit grootmoeders tijd,
Thysa Zevenbergen
uitgever: Volt

2+

Illustrator en kunstenaar Thysa
Zevenbergen snijdt haar illustraties
uit papier met een stanleymesje en
heeft daarin een geheel eigen stijl
ontwikkeld. Haar prachtige,
verfijnde papiersnijkunst verrast,
en geeft deze speels vormgegeven
bundel met ‘50 bekende
kinderliedjes uit grootmoeders
tijd’ nieuw elan.

Dikkertje Dap en andere dierenversjes

luisterboek
Annie M.G. Schmidt.
uitgever: Querido

3-6

‘Dikkertje Dap’ is Annie M.G.
Schmidts meest populaire versje.
En sinds het midden jaren vijftig
door Paul Chr. van Westering op
muziek is gezet, is er niemand die
het niet ook kan zingen. In dit
luisterboek wordt er niet gezongen,
maar wel met kleurrijke intonatie
voorgelezen door Schmidts zoon
Flip van Duijn, die ook de overige
dierenversjes selecteerde.

CARPE DIEM

In een Zoom-gesprek
vanuit Zweden vertelt
Sander Kollaard,
die met *Uit het leven
van een hond* zowel
de Libris Literatuur
Prijs 2020 als
De Inktaap 2021
won, over werk
en leven.

“Ik wilde het chagrijn van me afschudden

‘Wij wonen behoorlijk afgelegen, in een dorp van tweehonderd zielen, drie kwartier van Uppsala. Mijn vrouw is Zweeds, we hebben elkaar in Nederland ontmoet. Ik ben met haar meegegaan zonder daar verder over na te denken. De liefde. Ik was nooit in Zweden geweest, maar het heeft dus goed uitgepakt. Mensen hebben altijd het idee dat het hier koud is en donker, maar het klimaat is juist heel goed, met uitgesproken seizoenen. En die rust... een zekere saaiheid in de dagen is nodig voor het schrijven. Steeds als ik terugkom uit het drukke Nederland, moet ik die routine weer op mezelf heroveren.’

Hoe is *Uit het leven van een hond* ontstaan?

‘Vooraf heb ik nooit een vastomlijnd idee, ik begin met iets kleins en borduur voort op thematiek die zich gaandeweg aandient. En loop dan vaak een doodlopende steeg in. Het vermogen te kunnen verdragen dat het geregeld mislukt, hoort erbij. Je probeert het allerbeste in jezelf tevoorschijn te toveren, zit altijd een beetje aan de grens van eigen kunnen als je literatuur schrijft.

Persoonlijke kwesties kunnen hun weerslag vinden in mijn werk. In 2018, het tweede jaar van het presidentschap van Trump, verscheen mijn verhalenbundel *Levensberichten*. De leugens, simplificaties en misère waarbij die man – en bepaalde politieke kopstukken in Nederland – gedijen, hadden zich daarin vertaald in een soort somberheid. Met *Uit het leven van een hond*, dat ik een jaar later schreef, wilde ik het chagrijn van me afschudden. Uiteindelijk spreekt dat boek sterk van levenslust. Hoofdpersonage Henk heeft best wat ellende meegemaakt – een scheiding, een demeterende vriendin, een overleden broer – maar is zich terdege bewust van wat het leven de moeite waard maakt. Hij bezit een zekere moed, kijkt narigheid in de smoel en – hoewel soms wat onhandig – het lukt hem de boel om te draaien. Qua stijl meandert het: het is een voortdurend heen en weer gaan tussen wat er gebeurt en hoe Henk daarop reflecteert. Het maakt hem wat tobberig, maar ook gelaagder, interessanter.’

Je werk is afgewogen, filosofisch getint, lijkt a-politiek; is dat laatste schijn?

‘In een tijd waarin zo ontzettend wordt gelogen en vereenvoudigd, ben je als schrijver automatisch politiek geëngageerd. Dat is inherent aan de tegenstelling tussen literatuur – die bij uitstek laat zien dat dingen ingewikkelder zijn dan ze lijken – en politiek, reclame; sociale media en talkshows, waar voortdurend wordt gekozen voor clichés en kant-en-klare meningen. Dat je je met literatuur automatisch positioneert tegenover de mystificaties en samenzweringstheorieën, geeft me soms het gevoel dat mijn collega’s en ik in een soort ondergronds verzet zitten. Of, nou ja – dat we enigszins terugduwen.’

Wist je vooraf: dit wordt een klapper?

‘Ik heb van te voren nooit gedacht over hoe een boek gaat vallen. Dit kreeg meteen vijf ballen in *NRC*, gejuich in *Trouw*. Toen dacht ik: kennelijk is het iets wat ertoe doet. Ik probeer gewoon mezelf dingen uit te leggen en het zo duidelijk mogelijk op te schrijven, zodat ik het in elk geval begrijp. En dan denk ik: als ik iets interessant vind, zijn er vast anderen die dat ook vinden. Zo bijzonder ben ik niet.’

Hoe bevalt het leven als prijswinnaar?

‘Ontzettend goed: ik had plezier in de optredens vóór corona en nu in interviews en schrijfp opdrachten, en ik werk aan een nieuw boek. Een luxe situatie: ik doe wat ik wil. Zo rooskleurig is het niet altijd geweest. Maar zonder de ervaring met wat het betekent mens te zijn, weet ik niet of ik schrijver had kunnen worden.’ ●

Als Henk hoort dat zijn hond zal sterven, gaat dat gegeven als een sleepnet over de bodem van de dag en haalt het de gebruikelijke gedachten boven: dat tijd maar één richting kent; dat we zo kwetsbaar zijn, zo eenzaam, hoeveel liefde we ook vinden. Maar somber wordt het verhaal nergens dankzij Henks talent om uit een acuut besef van sterfelijkheid een krachtig *carpe diem* te putten: leef het leven ten volle.

Uit het leven van een hond
Sander Kollaard
Querido, € 20,-

ATELIER BEZOEK

Toen en nu

CREATIEVE CARRIÈRES

Vijftien jaar lang ging de redactie van *Lezen* voor elk nieuw magazine op atelierbezoek. Zo gaven wij een inkijkje in zestig werkplaatsen van tekenaars in Nederland en België (en een enkeling verder over de grens). In dit jubileumnummer blikken we terug met foto's van acht tekenaars. Waar stonden zij toen in hun carrière en waar zijn zij nu?

Lezen
4-2007

JAN JUTTE

Toen: In 2007 bezochten wij Jan Jutte in zijn huis in Zutphen en schreven: 'De wind heeft hij altijd in de rug gehad. En na drie Gouden Penselen heeft Jan Jutte zoveel opdrachtgevers dat hij zelf kan sturen en kiezen. Daarom probeert hij zijn horizon te verruimen.'

Nu: 'Zoveel jaar later word ik niet vaak meer gebeld,' zegt Jutte. 'Dus voer ik nu mijn eigen plannen uit.' Binnenkort verschijnt van zijn hand *Maximiliaan Modderman geeft een feestje*, een prentenboek over een kliederige kleuter met tekst van Joutje Akveld.

Intussen: schreef en illustreerde hij onder meer *Andersen. Sprookjes en verhalen* (2014). Met de tekst voor *Tijger* sleepte hij in 2020 zijn eerste Zilveren Griffel in de wacht.

Lezen
1-2008

CHARLOTTE DEMATONS

Toen: 'Wie wil weten hoe het huis van Charlotte Dematons eruitziet, pakt haar laatste prentenboek *Sinterklaas* erbij,' schreef Joutje Akveld in het eerste nummer van *Lezen* jaargang 2008. Dat groot formaat boek, waarop de Pieten vrolijk door het grote Pietenhuis dartelen, werd later dat jaar bekroond met een Gouden Penseel.

Nu: Binnenkort verschijnt bij Gottmer het rijk geïllustreerde *Groot Biegel Sprookjesboek* met dertig van Biegels mooiste sprookjes.

Intussen: wordt *Sinterklaas* niet meer herdrukt, maar is *Alfabet* (2020) een megahit. Van dit gedetailleerde kijkboek zijn al meer dan honderdduizend exemplaren verkocht.

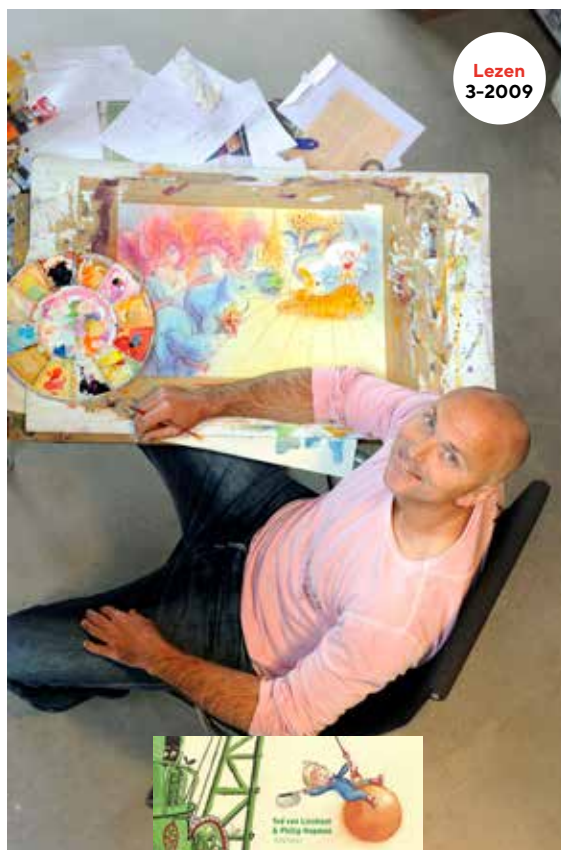
Lezen
1-2010

JOKE VAN LEEUWEN

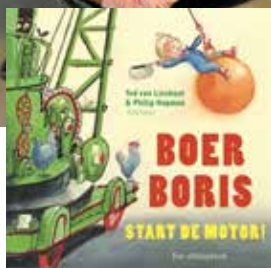
Toen: 'Ik heb een springerige manier van denken,' vertelde Joke van Leeuwen in haar herenhuis in Antwerpen. Een maand later zou ze de Gouden Ganzenveer uitgereikt krijgen voor haar grote betekenis voor het geschreven en gedrukte woord in de Nederlandse taal.

Nu: werkt Van Leeuwen aan verhalende non-fictie voor wat oudere kinderen. 'Het onderwerp is nog te vroeg om prijs te geven, maar ik ga er, thuis, de wereld voor over.'

Intussen: In 2012 won Joke van Leeuwen de Constantijn Huygens-prijs voor haar hele oeuvre. Haar roman *Feest van het begin* werd bekroond met de AKO Literatuurprijs 2013. Vorig jaar verscheen het jeugdboek *Ik heet Reinier en mijn huis is afgebrand*.

Lezen
3-2009

PHILIP HOPMAN

Toen: Bij het bezoek aan zijn atelier, een voormalige bollenschuur aan de Egmondse duinrand, werkte Philip Hopman aan de tekeningen van *Voordat jij er was* van Daan Remmerts de Vries. Het zou het jaar daarop bekroond worden met een Gouden Griffel en een Vlag & Wimpel van de Penseeljury.

Nu: werkt Hopman aan *Boer Boris en Bakkertje Bas*, het veertiende deel in de prentenboekenserie op rijm die hij maakt samen met Ted van Lieshout.

Intussen: maakte hij nieuwe illustraties voor de klassiekers *Wiplala* en *Wiplala Weer* (2011) en *Abeltje* (2016) van Annie M.G. Schmidt. *Boer Boris* groeide uit tot een zeer populaire serie die volgend jaar zijn tienjarig bestaan viert.

Lezen
1-2009

MARTIJN VAN DER LINDEN

Toen: 'Nog geen dertig is hij, maar zijn productie is gigantisch en de diversiteit verbluffend,' schreven we over Martijn van der Linden. Hij reageerde bescheiden: 'Iets in mij vindt al die stijlen helemaal niet zo verschillend. Beelden scheppen, iets moois maken, dat is waar het om gaat.'

Nu: Recent maakte Van der Linden de tekeningen voor *Zonder titel* van Erna Sassen. Momenteel illustreert hij een jeugdboek van Arthur Japin. Elk boek in een geheel eigen stijl, dat spreekt.

Intussen: Woutertje Pieterse Prijs voor *Stem op de okapi* samen met Edward van de Vendel (2016); Gouden Penseel voor *Tangramkat* (2017); Zilveren Penseel voor *Wat je moet doen als je over een nijlpaard struikelt* (2020). ►

ATELIER BEZOEK

Lezen
3-2010

THE
TJONG-
KHING

Toen: 'In september ontvangt Thé Tjong-Khing de Max Velthuis-prijs voor zijn omvangrijke oeuvre waarin een westerse blik, oosterse precisie en een hang naar het duistere zijn verweven tot een uniek eigen handschrift,' schreven we in 2010.

Nu: Ruim tien jaar later is de 87-jarige Thé Tjong-Khing *still going strong*. Vorig jaar verscheen een bundel met Russische sprookjes van zijn hand, die onlangs een tweede druk beleefde. Recent keerde hij terug naar de strip in *De man die geen saxofoon mocht spelen*.

Intussen: Tentoonstellingen in onder meer het Kinderboekenmuseum (2010), het Anton Pieck Museum (2012), Museum Kranenburg (2020); ontwerp van een stripmuur in Haarlem (2019).

Lezen
3-2011

WENDY
PANDERS

Toen: Wendy Panders was in het najaar van 2011 een betrekkelijk nieuwe naam binnen de wereld van het kinderboek. Haar tekeningen in *Roodkapje was een toffe meid* oogden opvallend fris en nieuw en werden bekroond met een Vlag en Wimpel van de Penseeljury.

Nu: Wendy Panders illustreert zoveel (non-fictie)boeken dat haar eigenzinnige, luchtige illustraties en vormgeving niet meer zijn weg te denken uit het kinderboekenaanbod. Binnenkort verschijnt *Viruswereld: Over snot en superspreaders* met tekst van Marc ter Horst.

Intussen: Verscheen *Alice in Wiskunde Wonderland* (2018) van schrijver Carlo Frabetti en maakte zij met Marc ter Horst *Palmen op de Noordpool* (2018) over klimaatverandering.

Lezen
1-2014

FLOOR
RIEDER

Toen: Floor Rieders debuut was ingeslagen als een bom. Ze werkte met schrijver Jan Paul Schutten aan het vervolg op *Het Raadsel van Alles wat Leeft*. Dat het boek later dat jaar dubbel bekroond zou worden met de Gouden Griffel en het Gouden Penseel 2014 was nog niet bekend.

Nu: is ze druk met *De wereld volgens mijn kat*, dat gepland staat voor het najaar. Voor de nazomer staan een paar droomklussen klaar: behang en gevels van gebouwen ontwerpen en een boek illustreren dat aan kinderen in Rotterdam weggegeven gaat worden.

Intussen: verschenen bejubelde titels van haar hand waaronder *De avonturen van Alice in Wonderland & Alice in Spiegelland* (Best Verzorgde Boek 2016); *Het mysterie van niks en oneindig veel snot* (Mooiste Boekomslag 2018). ●

BoekStartdag voor ouders

Op zaterdag 19 juni 2021 organiseert BoekStart samen met de Bibliotheken voor het eerst een landelijke BoekStartdag.

Het aanbod van activiteiten voor baby's, dreumesen en peuters is beperkt en lang niet voor alle ouders goed bereikbaar. De BoekStartdag moet daar verandering in brengen. Op deze dag heet de Bibliotheek de allerjongste bezoekers en hun (groot)ouders extra hartelijk welkom en biedt zij een aantrekkelijk programma of activiteit. Gezinnen met baby's en peuters maken zo kennis met BoekStart en de Bibliotheek. Voor Bibliotheken is een inspiratiegids gemaakt met ideeën om zelf of met partners een leuk programma samen te stellen.

boekstartpro.nl

Geef een
PRENTENBOEK
cadeau

GEEF EEN BOEK CADEAU!

Stichting 'Geef mij maar een boek!' maakt dit jaar twee sterke klassiekers voor een klein bedrag bereikbaar voor kinderen. Vanwege de lockdownperiode gaat de campagne later van start dan gebruikelijk. Vanaf vrijdag 23 april zal **De brief voor de koning**, het spannende ridderverhaal waarmee Tonke Dragt in 2004 de Griffel der Griffels won, voor € 3,50 te koop zijn in alle boekhandels in Nederland en Vlaanderen. Vanaf vrijdag 21 mei is **Max en de Maximonsters** van Maurice Sendak voor € 2,50 verkrijgbaar, het legendarische prentenboek waarin Max wegloupt van huis en koning wordt van een troep wilde monsters. De missie van 'Geef mij maar een boek!' is om alle kinderen te laten opgroeien tussen kwalitatief sterke boeken. De organisatie ziet een belangrijke rol weggelegd voor het onderwijs en de kinderopvang in de verspreiding daarvan en biedt daarom online lesmateriaal aan.

geefeenboekcadeau.nl

WINNAARS van de LEESPLUIM

De Sardes-Leespluim, een bekroning voor veelzijdige prentenboeken, werd in december 2020 uitgereikt aan **De koffer** van Chris Naylor-Ballesteros (Gottmer, 3+), een verhaal over drie dieren die een vreemde ontmoeting. Konijn, Vos en Vogel reageren heel verschillend op de nieuwkomer en speculeren over de inhoud van de koffer die hij bij zich heeft. Het is 'een hoopgevend verhaal dat uitsluiting op basis van wantrouwen met jonge kinderen bespreekbaar maakt', vindt de jury.

De Leespluim van januari ging naar Mies van Hout voor haar kleurrijke beestjesboek **Was ik maar...** (Hoogland & Van Klaveren, 3+). 'Het schrijvertje dat sierlijk over het water kan zwieren, het vuurvliegje dat nooit bang hoeft te zijn in het donker, het lieveheersbeestje dat door iedereen lief en schattig gevonden wordt en de krekels die heel ver kan springen. Iedere pagina laat in prachtige kleuren een landschap zien waar de betreffende eigenschappen tot hun recht komen,' aldus het juryrapport.

In februari viel de eer te beurt aan **Ukkie** van Lu Fraser en Kate Hindley (ill.), vertaald door Bette Westera (Querido, 3+). **Ukkie** is het verhaal van een kleine jak, die ervan droomt om eindelijk groot te zijn 'met horens als torens en hoeven als huizen', tot haar kleine postuur bij een reddingsactie ineens goed van pas komt. De juryleden schrijven: 'Dit bekende thema: groter willen zijn dan je bent, is met humor en binnen een boeiende context kleurrijk uitgewerkt.'

sardes.nl

DUBBEL INTERVIEW

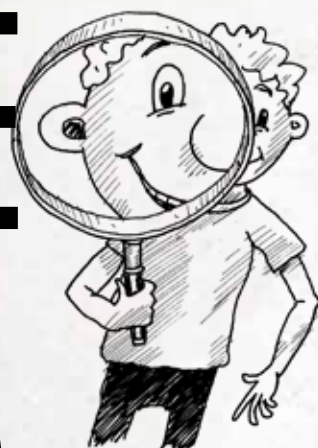
Edward van de Vendel
en Tjibbe Veldkamp

Edward van de Vendel en Tjibbe Veldkamp staan bekend als schrijvers van literaire jeugdboeken, maar hebben er nog een specialisme naast. Beiden vertalen ze populaire serieboeken. Hoe zijn ze daarin gerold? En hoe verhoudt het vertalen van publiekslievelingen zich tot hun eigen werk?

Tekst Annemarie Terhell

BEELD IS EEN STERKE MOTOR

Edward van de Vendel herinnert zich nog goed het moment waarop hij werd gevraagd om *De waanzinnige boomhut* te vertalen. 'Ik was heel verbaasd dat uitgeverij Lannoo mij daarvoor benaderde. Af en toe vertaalde ik literaire jeugdboeken en dan vaak uit het Frans. Al voelde ik mij niet de aangewezen vertaler, ik heb toch ja gezegd. Het gaf mij de mogelijkheid om een ander deel van de literatuur heel precies te verkennen. Daar was ik best nieuwsgierig naar.' Tjibbe Veldkamp, die voor hij schrijver werd jarenlang op de redactie van *Donald Duck* werkte, nam zelf het initiatief voor het vertalen van cartoonboeken. 'Ik ben een groot fan van *Captain Underpants* van Dav Pilkey. Ik wist dat die serie in andere landen heel populair was en dat er in

Nederland behoefte was aan dit type boeken. Toen ben ik bij kinderboekenuitgevers gaan wapperen: willen jullie deze serie niet gaan uitgeven? Dan wil ik het wel vertalen.'

Meer dan een miljoen boeken

Van het een kwam het ander. Veldkamp rolde meer series binnen. Zo vertaalde hij *Dog Man* – eveneens van Dav Pilkey –, een spin-off van *Kapitein Onderbroek* die in rap tempo de basisschool veroverd. Kinderen zijn gek op *Dog Man*, een super-speurhond die half mens, half hond is. Van de Vendel is intussen al meer dan tien jaar de vaste vertaler van *De waanzinnige boomhut* van het Australische duo Andy Griffiths en Terry Denton. De serie won drie keer de Prijs van de Kinderjury en is zo

populair dat er in Nederland en Vlaanderen al meer dan een miljoen exemplaren van zijn verkocht. Van de Vendel wordt regelmatig gevraagd voor andere series en tekende in de afgelopen jaren voor onder meer *Julius Zebra*, *Meneer Gom* en *Planeet Omar*. 'De boomhut heeft grote gevolgen gehad. Inmiddels werk ik de helft van de tijd als vertaler. Als een serie goed verkoopt, is dat plezierig voor mijn pensioen, maar een beweegreden om eraan te beginnen, is het niet. Van tevoren weet je nooit of iets goed gaat lopen, dat blijft een gok. Ik kijk bij een nieuw boek vooral: ga ik het leuk vinden om dit te vertalen?'

Vertaalmachine

Dat vertalen gaat meestal vlot, maar betekent soms ook: je een weg puzzelen door woordgrapjes, tekst op rijm en struikelen over onvertaalbare referenties. Soms legt een woordspeling de hele vertaalmachine vast, zegt Veldkamp. Zo worstelt hij nu met een titel waar hij nog geen raad mee weet. *For Whom the Ball Rolls* heet het zevende deel van *Dog Man*; een verwijzing naar *For Whom the Bell Tolls*, een titel van Hemingway, waarnaar wordt verwezen in het boek. [lachend] 'Hoe gaan wij dat vertalen? Gaan we dan op zoek naar een Nederlands equivalent? Suggesties zijn welkom.'

Kinderoor

Dat *De waanzinnige boomhut* en *Dog Man* worden geschreven door eigenzinnige auteurs met een ontregelend soort humor, helpt om er plezier in te houden. De Amerikaanse Pilkey, de geestelijke vader van zowel *Kapitein Onderbroek* als *Dog Man*, was als kind een weerbarstige leerling die door zijn ADHD en dyslexie vaak in de problemen kwam. 'Pilkey is knettergek, hij is waanzinnig,' zegt Veldkamp. 'Hij voelt de humor van kinderen

perfect aan. Het is superflauw, maar heel erg leuk.' Ook Andy Griffiths, schrijver van *De waanzinnige boomhut*, heeft een onstuimige fantasie. Hij heeft zijn armen laten vol tatoeëren met zijn lievelingsboeken, van *Alice in Wonderland* tot *Dr. Seuss*, om hem eraan te herinneren hoe belangrijk verbeelding is. Van de Vendel bewondert zijn heldere toon. 'Het basisidee van de boomhut is best complex – je kunt dwars door de verdiepingen en de tijd reizen – maar Andy weet dat heel helder en scherp neer te zetten. Dat goed vertalen was echt een opdracht. Het moet klinken alsof er Nederlandse jongens tegen je praten. Dat moet gaan met hetzelfde gemak als waarmee het een Australisch kinderoor binnenglijdt.'

Thuiskomen

Wat een serie tot een succes maakt, is niet altijd te voorspellen. Volgens Veldkamp is de grote truc dat je bij een volgend deel het gevoel krijgt dat je je vrienden weer ontmoet. 'Het gevoel van thuiskomen dat je ook krijgt als je deel vijf of zes van *Harry Potter* gaat lezen. Dat je denkt: ja, ik ben weer op Zweinstein!' Daarnaast helpt een overzichtelijke vorm om jonge lezers erbij te houden. 'De eerste acht, negen bladzijden van *De waanzinnige boomhut* volgen altijd hetzelfde stramien,' legt Van de Vendel uit. 'Dat maakt de instap heel makkelijk.' Ook *Dog Man* heeft een vaste opzet, waarbij 'schrijvers' Harold en George, de hoofdpersonages die deze strip zelf tekenen, eerst een samenvatting geven van 'het verhaal tot nu toe'. In een razend tempo jassen ze alle voorgaande delen er in een paar pagina's doorheen. Als je dat niet zo snel volgt, is dat niet heel erg, denkt Veldkamp. 'Misschien kun je ook veel plezier aan het boek beleven door van plaatje naar plaatje te gaan, hier en daar een grapje

“ Andy Griffiths schrijft heel scherp en helder”

– Edward van de Vendel

op te pikken. Je hoeft de verschillende verhaallijnen niet honderd procent te doorgronden om het leuk te vinden. Alleen al in die wereld verblijven, kan genoeg zijn.'

Donald Duck

Het is opvallend dat deze series, die ook populair zijn bij kinderen die minder graag lezen, helemaal niet zo eenvoudig in elkaar steken. De motivatie om te willen lezen lijkt voor kinderen doorslaggevend. 'Beeld in een boek doet veel,' beaamt Van de Vendel. 'Het werkt drempelverlagend. Bovendien nodigen tekeningen uit tot herlezen en nog een keer bekijken. Maar bedenk: vroeger was het niet anders. Kinderen die niet van lezen hielden, grepen naar *Donald Duck* en *Kuifje*. Dat zijn helemaal niet zulke simpele verhalen. Beeld is een heel sterke motor. Als je daarover beschikt, kun je kinderen heel ingewikkelde dingen vertellen. Zelf merkte ik dat in de stripgedichten die ik samen met Floor de Goede maakte. Ik kon me in die gedichten veel permitteren, omdat Flo in zijn tekeningen alles helder maakte.' ►

DUBBEL INTERVIEW

Edward van de Vendel
en Tjibbe Veldkamp

Hartstocht

Lukt het eenmaal om kinderen mee te krijgen, dan is het hartverwarmend om te zien hoe ze hun lievelingsboeken omarmen. Als vertaler is dat genieten, maar Van de Vendel maakte het ook mee met zijn eigen *Sofie en de pinguïns*, waarmee hij in 2011 op het podium belandde van de Kinderjury. 'We kregen de Pluim van de Senaat én de Prijs van de Vlaamse Kinderjury. Ineens was ik met mijn werk op een plek die ik nooit eerder had bereikt. Dat deed me ontzettend veel. Het was heel bijzonder om in een schouwburgzaal te staan vol kinderen die het boek allemaal gelezen hadden en moeiteloos een quiz maakten over Sofie en de kleur van haar schoenen. De hartstocht kwam onze kant op.'

Tijdreizen

Onlangs waagde Veldkamp zich ook aan een eigen graphic novel. Eigenlijk was dat de schuld van

Pilkey, grapt hij. 'Op dinsdagmiddag had ik mijn vertaling van *Dog Man* ingeleverd. Woensdag begon ik aan *Grapman*. Ik stond nog helemaal in de Pilkey-stand en zat vol flauwe grappen. Ik zag gelijk drie delen voor me waarin de hoofdpersonen door de tijd reizen.' De tekst van het tweede boek is al klaar, nu de tekeningen nog. Daarvoor moet tekenaar Kees de Boer eerst ruimte in zijn agenda vinden. 'Voor het eerste boek heeft Kees diep geleden,' weet Veldkamp. 'Hij heeft zich helemaal suf getekend. Het is een enorme puzzel om te zorgen dat tekst en beeld op elkaar aansluiten.'

Escape

Al is het een klus, Veldkamp wil de drie delen van *Grapman* graag voltooien. 'Wat zeker in mijn achterhoofd meespeelt, is dat er boeken moeten zijn voor alle soorten kinderen. Het is best een probleem dat er veel kinderen van school komen die niet goed kunnen lezen. Dat er voor iedereen kwalitatief goede boeken moeten zijn, daarvan ben ik als schrijver doordrongen.' Uiteindelijk is de grote drijfveer voor elke schrijver: het lievelingsboek van kinderen schrijven, denkt Van de Vendel. 'Hoe langer ik schrijf, hoe meer ik ervan overtuigd raak dat je als schrijver vooral hoopt dat er plezier zal zijn. Er is niets leukers dan te zien dat kinderen soms letterlijk op hun stoel springen voor een boek of serie waar ze enthousiast over zijn. Zelf heb ik in mijn eigen leven ook ongeloflijk veel aan boeken gehad. Het bracht me in parallelle werelden waar ik niet alleen dingen leerde, maar waar het ook fijn was om te verblijven, waar het veilig was. Die escape wil je kinderen graag geven. Ik ben verslaafd geraakt aan het idee dat er kinderen zullen zijn die later jouw boek te binnen schiet en denken: oh, dát boek! Dat kan ik me nog zo goed herinneren!' ●

**“Dat ik aan
Grapman
begon, was
de schuld
van
Dav Pilkey**

— Tjibbe Veldkamp

Edward van de Vendel

debuteerde in 1996 als kinderboekenschrijver en schrijft verschillende soorten boeken, van dichtbundels, prentenboeken, leesboeken, literaire non-fictie tot romans voor jongvolwassenen. Hij won daarmee onder meer elfmaal een Zilveren Griffel en tweemaal de Woutertje Pieterse Prijs: voor *Superguppie* in 2004 (samen met tekenaar Fleur van der Weel) en voor *Stem op de okapi* in 2016 (met Martijn van der Linden).

Recente vertalingen:

De waanzinnige boomhut van 130 verdiepingen, Andy Griffiths en Terry Denton (ill.) (Lannoo, 8+)

Grote verwachtingen, Charles Dickens en Jack Noel (bewerking en ill.) (Lannoo, 9+)

Planeet Omar: fantastische reddingsmissie, Zanib Mian en Nasaya Mafaridik (ill.) (Volt, 8+)

Tjibbe Veldkamp

is sinds 2001 fulltime kinderboekenschrijver en beoefent verschillende genres. In 2011 schreef hij het Kinderboekenweekgeschenk *Bert en Bart redden de wereld*. Samen met Kees de Boer heeft hij succes met de prentenboeken over Agent en Boef. Vorig jaar maakten zij samen de graphic novel *Grapman. Held met humor* (Querido, 7+). Veldkamp won viermaal een Zilveren Griffel.

Recente vertalingen:

Dog Man 6. De woef van de wildernis, Dav Pilkey (Condor, 9+)

Wombat en Vos vierden vakantie, Terry Denton (Condor, 7+)

Kapitein Onderbroek 2 – Kapitein Onderbroek en de aanval van de pratende plees, Dav Pilkey (De Fontein, 8+)

EEN NACHT IN HET MUSEUM

Meneer Droste van het Kinderboekenmuseum, Sjoerd Kuyper & Sylvia Weve (ill.). Hoogland & Van Klaveren, € 19,90 (8+)

Vanwege de coronamaatregelen werd de vijftienvijftigste verjaardag van het Kinderboekenmuseum in Den Haag bescheiden gevierd. Toch had het jubileumjaar een feestelijk staartje: de verschijning van **Meneer Droste van het Kinderboekenmuseum** van Sjoerd Kuyper. Meneer Droste is de nachtwaker van het Kinderboekenmuseum die bijna met pensioen gaat. Zijn kleinzoon Tiuri wil, voor het zover is, héél graag nog eens in het Kinderboekenmuseum logeren. Dat mondt uit in een spannend avontuur en de ontdekking van een goed bewaard geheim. *Meneer Droste van het Kinderboekenmuseum* staat vol verwijzingen naar bekende kinderboeken, maar Kuyper noemt nergens een schrijversnaam. Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren schreef daar een wedstrijd bij uit. Wie de meeste schrijversnamen kan vinden, maakt kans op een ontmoeting met Sjoerd Kuyper in het museum. Insturen kan tot 21 maart aanstaande.

hooglandvanklaveren.nl

LEES- MAGAZINE VOOR DE KLAS

Met het nieuwe magazine *Lequ!* wil educatieve uitgeverij ThiemeMeulenhoff inspringen op het leesplezier van basisschoolleerlingen. 'Nederlandse kinderen lezen bijna het minst graag van alle kinderen in de wereld. Met het leesmagazine *Lequ!* stimuleren we leerlingen om hun leesvoorkeuren te ontdekken om zo weer met plezier te gaan lezen,' aldus Maurice van Kouwen van ThiemeMeulenhoff. Het tijdschrift bevat boekfragmenten, weetjes en interviews met hoofdpersonen en is verkrijgbaar op abonnementsbasis. Voor leerkrachten is er een aparte editie beschikbaar met uitvouwbladen. De bedoeling is dat leerlingen na het lezen van een fragment in *Lequ!* de overstap maken naar het boek in de schoolbibliotheek. Lequ.nl

Kinderjury Leestips

De Kinderjury Leesweken zijn op 3 maart van start gegaan. Tot en met 9 mei kunnen kinderen in het basisonderwijs zoveel mogelijk boeken lezen, om tijdens de Stemweek (van 10 tot en met 16 mei) hun stem uit te brengen voor de lezersprijs van de Kinderboekenweek. Op de website van de campagne, kinderjury.nl, zijn twee tiplijsten te vinden met 25 boeken per leeftijdscategorie. Daarop staan zowel populaire serieboeken en toegankelijke titels, als informatieve boeken en dikkere leesboeken voor kinderen die meer uitdaging willen.

Enkele aanraders:

Als zijn vader met een vergiftiging in het ziekenhuis belandt, wordt Jindra verantwoordelijk voor een ondergrondse geheime dierentuin vol draken en monsters. **Monster Zoo 1. Voedertijd** van Tjerk Noordraven en Jacqueline van Rhijn (ill.) (Moon, 7+) is een griezelig cartoonboek van Nederlandse bodem.

Schrijfster Zanib Mian, woonachtig in Londen, ontdekte dat er nauwelijks boeken waren waarin haar eigen kinderen zich konden herkennen. Daarom begon ze een laagdrempelige serie rondom Omar, een ontwapenende drukteschopper met Pakistaanse wortels. In het tweede boek **Planeet Omar: Onverwachte superspion** (Volt, 8+) zamelt Omar geld in voor zijn noodlijdende moskee, maar dat wordt gestolen.

Mijn moeder is een gorilla (en wat dan nog) van Frida Nilsson met tekeningen van Martijn van der Linden (Querido, 8+) is een ontregelend verhaal met veel humor. Jonna wordt geadopteerd door een gorilla en ontdekt dat ze de goedkeuring van anderen niet nodig heeft om gelukkig te zijn.

Mijn dagen met Niets van Mireille Geus (Lemniscaat, 9+) speelt zich af tijdens de pandemie, al valt het woord 'corona' nergens. Elshontely verveelt zich dood tijdens de lockdown, maar vist dan zomaar een huisdier op via het balkon. Een prachtig verhaal over de kracht van verbeelding.

“ ALS ANDEREN NETFLIX AANZETTEN, PAK IK EEN BOEK

De coronamaatregelen zetten het leven van jongeren behoorlijk op zijn kop. Online lessen, weinig sociaal contact, 's avonds binnenblijven en alleen als je geluk hebt in het weekend nog een sporttraining. Wat doe je met de tijd die overblijft? De een zoekt afleiding in seriekijken, de ander gamet, een volgende verdwijnt de hele avond in groeps gesprekken op FaceTime of in de chat. Maar: er zijn ook tieners die hun heil zoeken in boeken. Wat betekent de lockdown voor hun leesgedrag?

Naar buiten gaan, met vrienden afspreken, fietsen, schaatsen – het komt er tijdens de lockdown steeds minder van, merkt Quinten (vijftien). ‘Door corona ben ik op *triple speed* gaan lezen, omdat ik me vaak vervel,’ vertelt hij vanuit zijn kamer in Haarlem via Zoom. ‘Ik lees vooral 's avonds, maar ook overdag, bijvoorbeeld als de les heel saai is. Meestal ben ik snel klaar met mijn huiswerk. Op momenten dat anderen Netflix aanzetten, pak ik een boek. In een boek kun je je helemaal verliezen in een wereld die veel uitgebreider wordt beschreven dan in een serie. Je kunt je eigen beelden bedenken, zonder dat een *director* dat voor jou heeft gedaan. Net heb ik *The Arc of a Scythe* van Neil Shusterman uitgelezen, een trilogie die zich afspeelt in een toekomstige wereld. Daarin heeft iedereen het eeuwige leven, omdat mensen niet meer doodgaan aan ziektes. De schrijfstijl is heel spannend, er gebeurt altijd wel iets en het heeft een immens spannend plot.’

4,4 miljoen woorden

Quinten leest vooral Engelse fantasy en koopt zijn boeken meestal online. *The Scythe* kwam hij tegen op YouTube. ‘Ik volg drie YouTubers die zo ongeveer dezelfde smaak hebben als ik. Via een van hen ontdekte ik ook *The Wheel of Time* van Robert Jordan, een serie waar ik sinds vorige zomer mee bezig ben.’ Quinten staat op van zijn stoel en loopt naar de boekenkast. Hij wijst trots op een rij dikke boeken die wel een meter plank in beslag nemen. ‘Het bestaat uit veertien delen en heeft 4,4 miljoen woorden. Er komen 2.785 karakters in voor. Die kun je nooit allemaal onthouden, dus heb ik een speciale app op mijn telefoon waarin je alle personages kunt terugvinden.’ Dat de boeken zo dik zijn, schrikt hem niet af. ‘Dan ben je tenminste niet zo snel klaar. In anderhalve week lees ik rustig twee boeken van vijfhonderd pagina's uit. Ik ga er helemaal in op.’

Automatische piloot

Olivier (twaalf) is ook een lettervreter, het lezen gaat bij hem op de automatische piloot, vaak ongemerkt tussendoor. Hij twijfelt of hij meer is gaan lezen door de scholensluiting, want hij las zich ‘altijd al suf’. Via FaceTime vertelt hij vanuit Amsterdam wat zijn lievelingsboeken zijn. ‘Ik lees graag *Harry Potter*, *De Grijze Jager*, *Broederband* en spannende realistische verhalen zoals van Mirjam Mous. Als ik eenmaal echt in een boek zit, dan kan ik het niet meer loslaten. Dan lees ik het in een dag uit.’ Gamen doet hij ook wel, maar dat is meer gedoe. ‘Dan moet je eerst je computer opstarten en achter je bureau gaan zitten. Lezen kan overal en op elk moment, ook als je bij het tosti-ijzer staat te wachten.’

Herlezen

Normaal gesproken leent Olivier zijn boeken in de bibliotheek, maar tijdens de lockdown is dat er niet van gekomen. ‘Nu lees ik de boeken van thuis. *De Grijze Jager* hebben we op de e-reader staan, alle

Olivier (12) leest altijd al veel en doet dat in coronatijd nog steeds. Hij verslindt *Harry Potter* en *Broederband*.

Imène (14) houdt van lezen, maar is daar door de bibliotheeksluiting al lange tijd niet meer aan toegekomen.

Quinten (15) is tijdens de lockdown in een nog hogere versnelling gaan lezen, hij leest zo'n zevenhonderd pagina's per week.

“Door corona ben ik op triple speed gaan lezen

– Quinten (15)

delen van *Harry Potter* staan in de kast.’ Hij kan nog even vooruit, want hij leest net zo lief zijn favoriete series opnieuw. ‘Dan vallen je dingen op die je de eerste keer niet hebt gezien.’ Op *Harry Potter* raakt hij nooit uitgekeken. Dat blijft fascineren, want ‘het zou allemaal echt kunnen gebeuren, maar daar zouden wij dan niet achter komen, omdat we niet weten dat die andere wereld er is’. Stel dat die lockdown nog maanden voortduurt. Hoe lang kun je dan nog doorgaan met herlezen? ‘Ik kan een goeie serie wel drie of vier keer lezen,’ denkt Olivier. ‘De volgende keer lees ik de delen gewoon in een andere volgorde.’ Dat doet hij nu met *Broederband* en daar is hij voorlopig nog niet mee klaar. ‘Voor mijn gevoel heb ik juist minder vrije tijd nu. We moeten voor school heel veel opdrachten maken en dingen buiten de lessen om doen.’

Bibliotheeksluiting

Imène (veertien) zit in de tweede klas van een scholengemeenschap in Delft en leest ook graag, het liefst realistische verhalen. ‘Ik kan me heel erg verdiepen in de hoofdpersonen. Als iemand wordt gepest, dan leef ik mee. Ik kruip helemaal in het hoofd van degene die vertelt.’ Meestal neemt ze twee, drie boeken tegelijk mee uit de bibliotheek, maar nu, in coronatijd, is de routine er helemaal uit. ‘Het is heel druk met school. Je zit de hele dag achter het scherm, daarna moet je huiswerk maken. Als dat klaar is heb ik geen zin om wéér een boek open te slaan. Met al die extra opdrachten blijft er gewoon geen tijd over.’ Haar grote struikelpunt is de bibliotheeksluiting. Imène onthoudt de titels van boeken die ze heeft gelezen of nog wil

lezen niet altijd even goed. ‘Het liefst kijk ik gewoon rond in de bibliotheek en lees ik de achterkanten van boeken.’ Nu dat niet kan, heeft ze geen nieuwe boeken meer in huis. Ze mist het wel, vrije tijd om te lezen. ‘En ook dat kwartiertje aan het begin van de schooldag, waarop je vrij mag lezen en iedereen helemaal stil is.’

Boekenclub

Lezen is een solitaire bezigheid voor elk van deze drie jongeren. ‘Ik denk dat mijn vrienden lezen wel leuk vinden, maar we praten er eigenlijk nooit over,’ zegt Imène. Voor Olivier geldt hetzelfde. Alleen Quinten praat met anderen over wat hij leest. ‘Ik ben lid van het Jonge Jury Boekgenootschap. Daarin zitten allemaal mensen die van lezen houden.’ Ook op school is hij lid van een boekenclub. Nu iedereen thuiszit, onderhouden ze contact via de groepschat. ‘In de boekenclub begrijpen we elkaar, want we lezen allemaal. De meeste klasgenoten vinden het gek dat ik van die dikke boeken mee naar school sleep.’ Hoe zou het komen dat zoveel middelbare scholieren geen plezier beleven aan lezen? ‘Ik denk dat dat al mis is gegaan op de basisschool,’ denkt Quinten. ‘Daar moet je heel veel begrijpend lezen doen, dat is heel saai en droog. Mensen leggen dan een verbinding in hun brein tussen “lezen” en “helemaal niet leuk”. Dus doen ze het niet meer. Zelf merk ik het ook, dat als ik hetzelfde boek voor school moet lezen, het plezier een stuk minder wordt. Pas als je het helemaal voor je plezier doet en vrij kunt kiezen, wordt het interessant.’ ●

De pijn van opgroeien

De universele zoektocht naar de eigen identiteit, welke puber houdt zich hier niet mee bezig? Lila, uit **Noem me Nathan** van Catherine Castro en Quentin Zuttion (Querido Glow, 14+) in ieder geval wel. Wanneer ze haar veranderende lichaam in de spiegel ziet, bekruipt haar steeds meer het gevoel dat ze geen

meisje is, met alle existentiële gevolgen van dien. Deze aangrijpende graphic novel is gebaseerd op een waargebeurd verhaal.

Je bent jong en de wereld ligt aan je voeten. Alles kan en mag. Toch ziet Saoirse dit anders. Dromen over de toekomst is zinloos, vindt de cynische zeventienjarige uit het debuut van de Ierse Ciara Smyth (Querido Glow, 14+). **De falling in love montage**: een erfelijke ziekte dwingt Saoirse in het heden te leven. Maar dan ontmoet ze Ruby. Die daagt haar uit tot een 'falling-in-love-montage', een zomer vol dates die in een klassieke romcom niet zouden misstaan; Saoirses toekomstbeeld kantelt.

ACTUEEL EN
POËTISCH

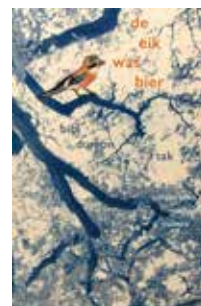
Vorig jaar won Jacqueline Woodson (1963) de Hans Christian Andersen Award, bijgenaamd 'de Nobelprijs voor de kinderliteratuur'. Toch is ze in Nederland en Vlaanderen betrekkelijk onbekend. Gelukkig komt daar verandering in. Dit voorjaar verschijnt een vertaling van de hand van Tirsia Wirth van de veelgeprezen YA-titel **Brown Girl Dreaming** (Volt, 15+). Daarin deelt Woodson in vrije verzen hoe het is om als Afro-Amerikaanse op te groeien in South Carolina en New York in de jaren 1960-1970. De poëtische teksten zijn toegankelijk maar emotioneel geladen. Ze bieden een ontroerende blik in de zielenroerselen van een opgroeiend meisje op zoek naar haar identiteit, ten tijde van de opkomst van de *civil rights movement*. Mooi is hoe ze uiteindelijk haar stem vindt door het schrijven van verhalen. Dat maakt van dit boek met actualiteitswaarde een fraaie ode aan de kracht van de taal en verbeelding.

Maand van de Filosofie

April is de Maand van de Filosofie, dan worden door heel Nederland en Vlaanderen filosofische programma's, lezingen en debatten georganiseerd.

Het actuele thema dit jaar is 'De natuur was hier'. Daarbij draait het om vragen als: wat is het verschil tussen cultuur en natuur? En hoe verhoudt de mens zich tot andere soorten en natuurverschijnselen? Is het leven van een boom of dier bijvoorbeeld net zo belangrijk als dat van een mens? Filosoof-romancier Eva Meijer verzorgt het essay van de Maand van de Filosofie. Over de verhouding tussen mensen en dieren schreef zij al eerder, onder andere in haar roman **Het vogelhuis** (Cossee, 2016). Het kinderfilosofieboek dit jaar is van Bibi Dumon Tak. In **De eik was hier** (ill. Marije Tolman. Querido, 10+) vertelt zij wat een tweehonderd jaar oude eik ervaart als hij moet wijken voor asfalt.

maandvandenfilosofie.nl

DOORLOGSEPOS DE SLAG OM DE SCHELDE

Eind vorig jaar had, als afsluiting van het WOII-herdenkingsjaar, de film *De slag om de Schelde* in première moeten gaan. Maar de bioscooprelease is door corona uitgesteld.

Het spectaculaire oorlogsepos vertelt een weinig bekend verhaal uit 1944, toen in de provincie Zeeland (Walcheren) tienduizenden Duitse soldaten en geallieerden een van de grootste veldslagen op Nederlands grondgebied met elkaar uitvochten. De strijd ging om de Scheldemonding: de stad Antwerpen was al bevrijd, maar de toegangsweg tot de Vlaamse stad nog niet. Na vijf

weken met enkele zeer complexe militaire manoeuvres, waaronder een aantal amfibische landingen, werd de slag door de geallieerden gewonnen. Drie weken later werd de strategisch belangrijke haven van Antwerpen heropend, zodat de geallieerde frontlegers konden worden bevoorraadt en de bevrijdingsoperatie in West-Europa kon worden voortgezet.

De film is gemaakt in opdracht van Het Nationaal Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranenzorg (vfonds) teneinde jongeren bekend te maken met WO II. Om het verhaal toegankelijk te maken voor het

beoogde publiek werd voor drie jonge hoofdpersonages gekozen: een gestrande Engelse piloot, de jeugdige secretaresse van de Duitsgezinde burgemeester van Vlissingen en een jonge NSB'er die met de Duitsers meevocht. Deze rollen worden gespeeld door Jamie Flatters (*Avatar*), Susan Radder (*Keizersvrouwen*) en Gijs Blom (*The Letter for the King*). De regie is van Matthijs van Heijningen jr., het scenario van Paula van der Oest. *De Slag om de Schelde* zal vier maanden na de bioscooprelease ook op Netflix (een van de coproducenten) te zien zijn.

deslagomdeschelde.nl

LEZEN bij de FILM

Weinigen zullen bij *De slag om de Schelde* denken aan *In de ban van de ring* (Boekerij), de trilogie van J.R.R. Tolkien waarin goed en kwaad elkaar bevechten in een verzonnen mythologische wereld. Toch is WO II in dit epische fantasywerk terecht gekomen. Weliswaar maakte Tolkien – die zijn roman tussen 1937 en 1949 schreef – korte metten met iedereen die dacht dat hij het verhaal als een parabel over WO II had bedoeld, feit is wel dat hij zich concreet heeft laten inspireren door de Zeeuwse oorlogsstrijd. Hierover kun je lezen in het rijk geïllustreerde non-fictieboek *Slag om de Schelde* van Tobias van

Gent en Hans Sakkers (Marberg Media). Zij vertellen hoe tijdens de 'slag om Isengard' de vesting van Tolkiens tovenaars Saruman onder water wordt gezet middels een offensieve inundatie. Dit is precies wat de Canadese opperbevelhebber van de geallieerde strijdkrachten in 1944 deed toen hij de Walcherse zeedijken liet bombarderen en het eiland grotendeels onder water zette, om zo de Duitsers te hinderen.

Een jaar eerder werd aan het oostfront ook een bittere strijd gevoerd: daar vochten de Duisters tegen de machtsbeluste Russen. In *Allemaal willen we de hemel* (Querido) vertelt Els Beerten indringend hoe twee jongeren zich laten verleiden om de Duitsers te helpen. Ward vertrekt, tot frustratie van zijn lief Renée. Terwijl Jef door zijn vader wordt tegengehouden. De morele keuzes van Ward, Jef en Renée blijken, net als die van de jongeren in de film, levensbepalend.

NEDER HOP

Interview
Aafje de Roest

HIPHOP ALS BRUG NAAR DE LITERATUUR

Eerst was **Aafje de Roest** (1993) gewoon hiphopfan. Maar tijdens haar studie Nederlands in Utrecht raakte ze er ook vanuit wetenschappelijke invalshoek in geïnteresseerd. Toen in 2015 het rapalbum *New Wave* uitkwam met nummers als 'Drank & Drugs' van Ronnie Flex, en de populariteit van hiphop onder jongeren explodeerde, wist ze: hier wil ik wat mee. Nu doet ze in Leiden een promotieonderzoek naar Nederlandse hiphop en de invloed daarvan op jongeren.

Rapcultuur

Hiphop is de gehele jeugdcultuur rondom rapmuziek die in New York in de jaren zeventig ontstond door optredens van artiesten *on the block*, die in hun buurt op ritmische beats over hun leven op straat vertelden. Door de groeiende populariteit en invloed van jeugdcultuur ontstond er in de Verenigde Staten al in de jaren tachtig een academische belangstelling voor hiphop.

In Nederland is hiphop, en met name Nederlandstalige hiphop, nog een betrekkelijk nieuw onderzoeksgebied. Een van de pioniers van deze 'Nederhop-studies' is Aafje de Roest. Zij promoveert aan de Universiteit Leiden op culturele identiteitsvorming onder Nederlandse jongeren via Nederlandse hiphop, en pleit voor integratie van hiphop in het literatuur- en burgerschapsonderwijs.

'Rapteksten zijn uitermate geschikt om met een literaire bril te bekijken. Ik zie rappers als de dichters van hun generatie en zo benader ik hun teksten ook. Ze schrijven en vertellen in hun eigen taal over wat zij in hun dagelijkse levens meemaken: doorleefde ervaringen worden vertaald naar tracks met fictieve elementen. Ik denk wel dat je kunt stellen dat hiphop poëzie op muziek is. Er zijn in ieder geval genoeg overeenkomsten: woordspel, metaforiek en rijm. Maar ook het belang dat nadrukkelijk wordt gehecht aan de vorm, en het gebruik van nieuwe woorden ligt dicht bij poëzie. Dit biedt mogelijkheden om jongeren bij literatuur te betrekken. Het klopt ja, dat de ene raptekst zich daartoe beter leent dan de andere: net als in de traditionele literatuur zijn er binnen de hiphop allerlei genres. Oorspronkelijk ontwikkelde de hiphopcultuur zich in de jaren zeventig in New York, in de South Bronx, waar sociaaleconomisch benadeelde Afro-Amerikaanse en Latinojongeren op straat over hun leven rapt en zich afzetten tegen de gevestigde orde. Maar behalve "straatrap" bestaat er ook gewoon commerciële hiphop die ruimte biedt aan liefdesliedjes. En "conscious rap", bedoeld om bewustwording bij de luisteraar te creëren – denk aan de track "Geen Wedstrijd" die Akwasi en Bizzey naar aanleiding van de Black Lives Matter-protesten schreven. Nederlandse rappers proberen deels de *gangsterness* van de Amerikaanse hiphop te kopiëren. Ook in hun teksten draait het vaak om begrippen als *realness* en *represent* – het uiting geven aan je lokale identiteit – en *street cred*, dat verwijst naar je reputatie op straat. Tegelijkertijd ontdekte ik toen ik aan mijn masterscriptie werkte, dat ze een sterke lokale draai aan hun tracks geven, of duidelijk verwijzen naar de Nederlandse maatschappij en cultuurhistorie, die met een koloniaal- en migratieverleden zeer specifiek is.'

Erken het underground-imago

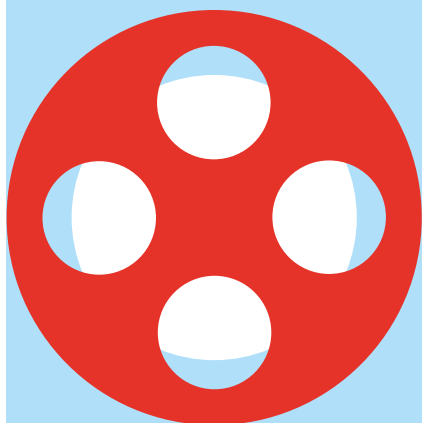
'Woke zijn – je bewust zijn van de sociaalmaatschappelijke ongelijkheid – is momenteel erg belangrijk voor jongeren. Dus als je toegang wilt tot hun belevingswereld, dan is hiphop daarvoor zeer geschikt. "Het vertaalt mijn leven naar tekst," zeggen ze tegen mij als ik vraag waarom hiphop ze zo aanspreekt, "Ik herken mezelf erin." Daarnaast vinden ze het protestkarakter aantrekkelijk. Inderdaad maakt dat het niet makkelijk om hiphop in het onderwijs te integreren; de vraag hoe uitnodigend het genre nog is wanneer het mainstream wordt, is zeker relevant. Toch denk ik dat het kan, *hip-hop based education*. Allereerst, maak van de vraag of je hiphop moet willen institutionaliseren een discussiepunt dat je opneemt in het onderwijscurriculum. Zo leer je jongeren niet alleen na te denken over hiphopcultuur, maar ook over wat de waarde van het onderwijs is, van de literatuur en van de bibliotheek. Belangrijk daarbij is dat je als docent of bibliothecaris respect toont voor

het underground-imago. De straat- en jongerentaal van hiphop is tenslotte alleen voor de *ingroup*. De *outgroup* – ouders, docenten, jongeren uit een andere stad – horen die taal juist niet te begrijpen. Bepaal dus niet van bovenaf hoe jij als leraar hiphop wil behandelen, maar organiseer de lessen bottom-up. Denk vanuit de community: wie zijn de belangrijke spelers, welke lokale hiphopartiesten kan je bij de les betrekken, en doe een beroep op de leerlingen zelf, zij zijn tenslotte de echte experts. Vraag ze welke tracks onmisbaar zijn, of laat ze om beurten een les geven. Dit geeft ze zelfvertrouwen en ze leren ervan. Misschien ben ik erg optimistisch, maar er zijn zoveel mogelijkheden om op een creatieve manier met literatuuronderwijs om te gaan. Er gebeurt zoveel binnen de jeugdcultuur waarbij je kunt aanhaken: Instapoëzie, muurgedichten, online leesclubs...'

Alle cultuur is waardevol

'Ja, dit vraagt tijd. En die hebben docenten vaak niet. Maar je hoeft hiphop niet per se als zelfstandig literair genre te behandelen. Je kan het evengoed gebruiken om een brug naar de literatuur te slaan. Zo kan je de positie van dichters en schrijvers met die van rappers vergelijken. Of laat jongeren rapteksten en gedichten of romans naast elkaar lezen en zoeken naar de raakvlakken en verschillen. Het ligt voor de hand om ze dit vanuit de inhoud, de thematiek te laten doen. Maar overeenkomsten in stijl of vorm zijn zeker ook interessant; dat wordt vaak over het hoofd gezien. Lucebert was bijvoorbeeld zo'n dichter die volop met vorm experimenteerde. Hij was voorman van de Vijftigers, een groepje excentrieke dichters, en als schilder betrokken bij de Cobragroep; een historische vergelijking met hiphop-kunstenaarscollectief SMIB uit de Bijlmer is heel plausibel. Een ander goed voorbeeld vind ik een koppeling tussen het boek *Klont* van Maxim Februari en de songs van Ares, zowel vanuit tekstueel als inhoudelijk perspectief. Beiden zijn kritisch over de techwereld, het geloof in data en de gevolgen daarvan voor onze privacy; sommige leerlingen maken zich daar echt druk om. Denk niet dat jongeren, omdat ze naar hiphop luisteren, alleen maar korte teksten willen lezen. Zolang je maar met boeken aankomt die bij hun leefwereld passen. Zoals *Het gym* van Karin Amatmoekrim, over een gymnasi-umleerling van kleur, of titels van Mano Bouzamour. Niet dat de traditionele canon niet belangrijk is, maar ik begrijp dat veel jongeren zich niet meer herkennen in die oude, witte mannenliteratuur. Je moet geen hiërarchie aanbrengen in cultuurproducten die allemaal op hun eigen manier van waarde zijn. Verschillende cultuuruitingen kunnen elkaar juist aanvullen: Amerikaans onderzoek toont aan dat hip-hop based education niet alleen meer lezers oplevert en de taalvaardigheid verbetert, maar – en dat is het belangrijkste – vooral tot meer vertrouwdheid met de literatuur in het algemeen leidt.' ●

LITERAIRE FEELGOOD film

Voor hardcore fans die weleens de echte stem willen horen van J.D. Salinger (van onder andere de oer-YA-roman *The Catcher in the Rye*) – of juist voor degenen die liever via het medium film iets te weten komen over wat literatuur kan teweegbrengen – is nu de literaire feelgood-film *My Salinger Year* te streamen, via bioscoopdiensten Pathé Thuis en Picl. Joanna, vers

van de universiteit, droomt ervan schrijfster te worden en vindt ondertussen een baan als assistent van een literair agentschap. Ze moet fanmail gericht aan de publiciteitschuwe Salinger beantwoorden. Stiekem vervangt ze gaandeweg het formele standaardantwoord van het kantoor voor persoonlijkere epistels van haar hand, met alle gevolgen van dien – zoals het ontdekken van een eigen stem op papier. De film, met onder anderen Sigourney Weaver, is gebaseerd op *Mijn jaar met Salinger*, de memoires van Joanna Rakoff, die ooit, vlak voor het internettijdperk, op vergelijkbare wijze haar weg vond bij het legendarische New Yorkse agentschap Harold Ober. ***Mijn jaar met Salinger*, Joanna Rakoff. Nijgh & van Ditmar, € 9,90 (e-book)**

Foto: Merlijn Doornik

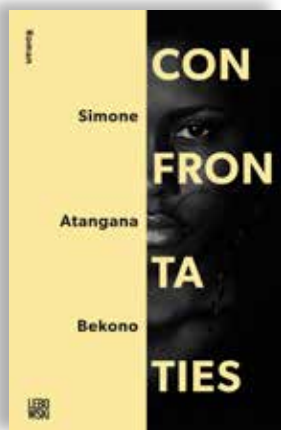
**Sinds
21 januari mag Lieke
Marsman (1990) zich Dichter
des Vaderlands noemen.**

Het comité van dichters en poëziekenners dat haar uitverkoos: 'Marsman is een dichter die als geen ander lyriek een functie weet te geven in de onontkoombare werkelijkheid die de woorden uit de wereld en actualiteit een nieuwe lading geeft, wat haar stem onwrikbaar en bij tijden ontroerend waarachtig maakt.' Marsman schrijft behalve gedichten ook proza en essays waarin het persoonlijke en politieke vaak hand in hand gaan en ze gevoelige maatschappelijke kwesties onderzoekt. In *De volgende scan duurt vijf minuten* (2018) thematiseert ze haar kanker-diagnose. Marsman neemt het stokje over van Tsead Bruinja en is daarmee de achtste dichter die het ere-ambt vervult.

dichterdesvaderlands.nl

Prozadebuut Simone ATANGANA BEKONO

In 2017 sleepte Simone Atangana Bekono de Poëziedebuutprijs Aan Zee in de wacht met *Hoe de eerste vonken zichtbaar waren*, haar ArtEZ creative writing-afstudeerbundel over aannames rondom ras, gender en geslacht. *De Volkskrant* tipte haar als literair talent van het jaar. Die eer viel haar dit jaar opnieuw te beurt na het verschijnen van haar debuutroman *Confrontaties*, afgelopen herfst. Daarin kiest Atangana Bekono racisme opnieuw als hoofdthema en de

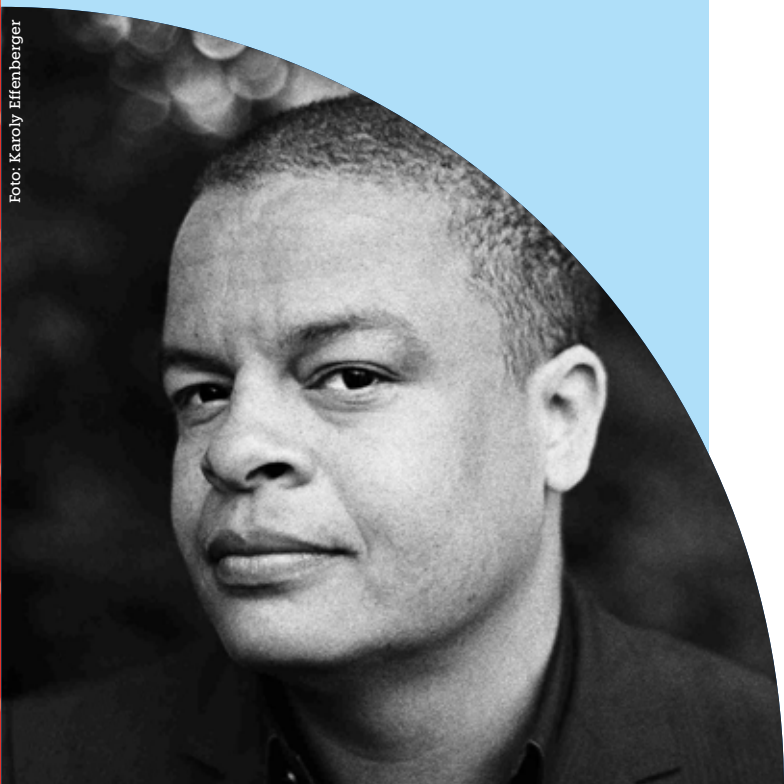

Confrontaties,
Simone Atangana Bekono.
Lebowski,
€ 22,99

gevolgen maakt ze sterk invoelbaar. De zestienjarige protagonist Salomé voelt zich nergens thuis: niet bij haar Kameroense vader, noch bij haar Nederlandse moeder en al helemaal niet op het gymnasium waar ze op zit. Nadat ze twee schoolgenoten ernstig heeft mishandeld, komt ze vast te zitten in een jeugddetentiecentrum. Ze probeert haar hoofd koel te houden tussen de andere meiden, irritante psychologen en treiterende begeleiders. Over een maand mag ze naar huis, terug naar het dorp waar alleen een gezin wacht dat al lang geleden uit elkaar is gevallen. 'Een zeer beloftevol debuut,' schreef Thomas de Veen in *NRC Handelsblad*. '[...] als Salomé de toedracht van haar gevangenschap beschrijft, gonst de roes van geweld mee in de taal. En het slothoofdstuk, waarin alle lijnen samenkomen, is een krachttroef.'

Foto: Karoly Effenberger

NIEUWE GRAPHIC NOVELS

Als een frisse versie van de Faustlegende, zo oogt en leest *De beeldhouwer* van Scott McCloud, een aangrijpende strip over menselijke momenten en redeloos verlangen. Dankzij een pact met de Dood kan een jonge beeldhouwer creëren wat hij wil. In ruil heeft hij nog maar tweehonderd dagen te leven. Keuzestress! – want wat te maken? Tot overmaat van ramp ontmoet hij juist dan de liefde van zijn leven.

De beeldhouwer, Scott McCloud. Scratch, € 27,50

Wetenschapper Robbert Dijkgraaf gaf voor *DWDD University* college over minuscule deeltjes zoals cellen, moleculen, atomen en zelfs nog kleiner. Met veel verbeeldingskracht laat striptekenaar Dirk Ridder in *Het allerkleinste* een ieniemini-versie van Dijkgraaf licht werpen op deze petieterige en bizarre fenomenen uit de wetenschap.

Het allerkleinste, Dirk Ridder & Robbert Dijkgraaf. NewScientist, € 14,99

‘Bloed, zweet & tranen’ – wie kan hem niet snikkend uit zijn keel laten rollen, die evergreen van André Hazes. Na de recente publicatie van het derde deel *Tranen*, na *Bloed* (deel één) en *Zweet* (deel drie), is de biografische graphic novel nu compleet en gebundeld, zodat een nieuwe generatie zich kan verdiepen in de verbijsterende ups en downs van Nederlands grootste vertolker van het levenslied.

André Hazes. Zijn getekende levensverhaal, Jan-Willem de Vries & Ben Westervoort (ill.). Silvester, € 39,95

P.C. Hooftprijs voor Alfred Schaffer

‘Het voelt alsof ik meteen in de stratosfeer ben gekatapulteerd, terwijl ik op de grond loop,’ aldus dichter Alfred Schaffer nadat hij vernam dat hij in mei dit jaar de P.C. Hooftprijs in ontvangst mag nemen.

De prijs wordt jaarlijks toegekend aan het oeuvre van een Nederlandse auteur, afwisselend van proza, essayistiek en poëzie. De jury roemt Schaffer als een dichter die ‘zonder met modes mee te waaien midden in deze tijd staat. [...] Schaffers poëzie is nooit los te zien van de context van Zuid-Afrika, het land waar hij sinds 1996 – met een onderbreking van enkele jaren – woonachtig is. In zijn gedichten resonanceert de verhouding tussen wit en zwart regelmatig, ook vanwege de persoonlijke achtergrond van de dichter, die een Arubaanse moeder heeft.’ Schaffer (1973) debuteerde in 2000 met de bundel *Zijn opkomst in de voorstad*, die werd genomineerd voor de C. Buddingh’-prijs. Zijn (latere) werk, waarvoor hij onder meer de Awater Poëzieprijs, de Ida Gerhardt Poëzieprijs en de Jan Campert-prijs won, is vertaald in het Afrikaans, Engels en Frans.

TERUG- BLIK

Een ode aan de afgelopen 59 nummers van tijdschrift *Lezen*, met uitspraken uit het blad van schrijvers en illustratoren die niet meer onder ons zijn; een greep uit de omslagillustraties die speciaal voor *Lezen* zijn gemaakt; een interview met Frank Elderson, directielid bij de Europese Centrale Bank, die na zes jaar afscheid heeft genomen als bestuursvoorzitter van Stichting Lezen; en meer.

‘Natuurlijk had ik ook mijn oor te luister kunnen leggen bij de lezer. Dat had misschien een commercieel product opgeleverd, maar niet een boek dat uit mijn ziel is gevloeid.’

**JOOST
ZWAGERMAN**
(1963-2015)

Lezen 1-2010

‘Kinderen zien eruit als volwassenen en vice versa. Veertigers dragen naveltruitjes en onttrekken zich aan hun verantwoordelijkheden. En dan al die vrouwen die zich scheren en eruitzien als meisjes van acht – we zijn toch geen hardgekookte eieren.’

**RENATE
DORRESTEIN**
(1954-2018)

over haar boek *Echt sexy*
Lezen 3-2007

‘Wat het lezen van boeken betreft, lijkt ik op iemand die alle maaltijden overslaat en de hele dag aan het snoepen is. Ik lees een paar regeltjes, soms een paar pagina’s en zo heel af en toe zelfs een heel hoofdstuk. Ik kan me herinneren dat ik zelfs enkele boeken van het begin tot het eind heb gelezen.’

**PETER VAN
GESTEL**
(1937-2019)

Lezen 3-2006

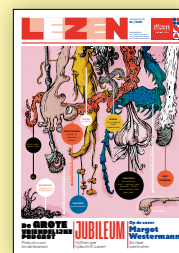
Lezen
nummer

1

Lezen
nummer

60

De afgelopen tien jaargangen zijn terug te vinden op lezen.nl/nl/publicaties/reeks/tijdschrift-lezen.

15 JAAR LEZEN IS...

'Laatst kreeg ik een noodbriefje, per expresse, van een Japanse vrouw. Haar dochter was met anorexia in het ziekenhuis opgenomen en wilde alleen nog maar eten wat Nijntje at. Ik heb toen een lijst gemaakt met dingen die Nijntje lekker zou vinden. Toen ik hoorde dat 't kind uit het ziekenhuis was, dacht ik: wat ben je dan een bofferd, als je zó'n vak hebt.'

**DICK
BRUNA**
(1927-2017)
Lezen 1-2007

*'Ik doe soms een briefje op een illustratie die nog niet af is.
"Afblijven!"
's Nachts wil ik nog wel eens aan een tekening verder werken. De dingen die je dan doet, zijn meestal geen verbetering.'*

**MANCE
POST**
(1925-2013)
Lezen 2-2007

HONGER NAAR VERHALEN

Omdat ik, zelf een fervent lezer, de missie van Stichting Lezen van harte onderschrijf, heb ik het als buitengewoon eervol en bijzonder ervaren om, naast mijn toenmalige werkzaamheden bij De Nederlandsche Bank, iets te kunnen terugdoen voor de maatschappij. Zelf ben ik geen leesbevorderingsexpert, anderen zijn dat wel en naar hen heb ik geluisterd: wat wordt beoogd, wat gaat er goed, welke wensen en ideeën ter verbetering leven er? Bij een goedlopende stichting hoeft weinig te worden veranderd. Met mijn ervaring in het aansturen van organisaties heb ik vooral geprobeerd te stimuleren en enthousiasmeren, te fungeren als klankbord als daar behoefte toe was; onder andere in het omvormingsproces van het oude bestuursmodel naar het model van een raad van toezicht met een diverser karakter, passend bij de veranderende samenleving.

Van die rol heb ik genoten; van de wandelingen langs de grachten en de Amstel, vanaf De Nederlandsche Bank aan het Frederiksplein naar het Letterenhuis, om te worden onderdompeld in een dierbare wereld die zo anders is, maar cruciaal. De maatschappij kan niet bestaan zonder financiële stabiliteit. Net zomin kan de samenleving zonder cultuur die het mogelijk maakt de liefde voor lezen over te dragen aan volgende generaties. Het onvergetelijke leesplezier dat ik zelf heb gekend, het omhuld zijn door een verhaal, onbereikbaar voor prikkels uit de echte wereld de toegangspoort door naar andere werelden; die staat van geluk gun je ieder kind.

Ondanks alle inspanningen voor leesbevordering staat de liefde voor het lezen in Nederland onder grote druk. De ontlezingscijfers zijn onacceptabel. Het is helder dat mensen gevoelig zijn voor verlokkingen en valkuilen van nieuwe media. Digitale technieken die kinderen wegtrekken van het boek, kunnen echter ook worden ingezet om hen naar het lezen toe te leiden, in allerlei vormen buiten het papieren boek (hoe lekker dat ook ruikt). Er is geen enkele reden waarom het doorgeven van leesliefde ons niet zou lukken. De mens honger nou eenmaal naar verhalen. Wij moeten de omstandigheden creëren om in elke wijk, in elk huis, ook als daar geen boeken zijn, die universele behoefte te lenigen.

Frank Elderson,
oud-bestuursvoorzitter Stichting Lezen

... **reportages, blikveldberichten en achtergrond-artikelen** over activiteiten van Stichting Lezen en anderen als BoekStart; de Bibliotheek op school; de (Kinder)Boekenweek en de Boekenweek voor Jongeren; de Kinderboekenambassadeur; Lezen Centraal; de Dag van het Literatuuronderwijs; De Nationale Mediatheektrofee; De Nationale Voorleesdagen; De Nationale (Pabo)Voorleeswedstrijd; De Weddenschap; Stap op de Rode Loper; Vaders die voorlezen; Grootouders die voorlezen; Lezen met andermans ogen; wetenschappelijk onderzoek naar (de effecten van voor)lezen...

... **brieven van schrijvers**, zoals Bart Chabot aan Eline Vere; Jowi Schmitz aan Tiuri; Arjen Lubach aan Tsjip; Tom Lanoye aan Ophelia; Khalid Boudou aan Holden Caulfield...

... **bekende Nederlanders over hun persoonlijke leeservaringen**, zoals Ahmed Aboutaleb; Noraly Beyer; Edith Bosch; Beppe Costa; Hannah Hoekstra; Stine Jensen; Ionica Smeets, Huub Stapel...

... **schrijvers** als René Appel; Rodaan Al Galidi; Philip Huff; Murat Isik; Anne-Gine Goemans; Anna Woltz over (een dag uit) hun leven...

... boekverfilmingen; boeken op toneel; literatuur in het onderwijs; leesbevordering in het buitenland; leesbevordering in de gevangenis; favoriete boeken van jongeren; schrijfwedstrijden; poëzierenavonden; taalvirtuozen; enzovoort, et cetera...

“SCHRIJVEN IS EEN ANDER PLEKJE OM THUIS TE ZIJN

Tekst en foto
Annemarie Terhell

Dean Bowen nam op Gedichtendag afscheid als stadsdichter van Rotterdam. Hij kijkt terug op twee bijzondere jaren, waarin hij veel gedichten schreef, een jeugdstadsdichterschap instelde, een aanklacht schreef tegen de Rotterdamwet, en werd overvallen door corona. Over zijn stadsdichterschap zegt hij: ‘Ik zie mijzelf als een soort tank die zich constant vult met van alles. Als ik poëzie schrijf, ben ik het filter waardoor de informatie wordt getrokken, maar zelf ben ik óók een amalgaam van perspectieven en invloeden.’

Hoe begon je twee jaar geleden aan het stadsdichterschap?

‘Eerlijk gezegd: toen ik met de vraag werd benaderd, moest ik er wel even over nadenken. Mijn voorganger Derek Otte was een heel populaire stadsdichter. Ik wilde eerst bedenken wat ik daaraan had toe te voegen, hoe ik het stadsdichterschap zou kunnen vormgeven. Pas toen ik dat scherp had, zei ik ja. Wat het werkelijk inhoudt, merk je pas als je er eenmaal in zit. Dan ontdek je hoeveel er te doen is, wat voor bijzondere dingen je mag doen in samenwerking met allerlei mooie partijen in de stad.’

Je hebt niet altijd in Rotterdam gewoond. Voel je je toch helemaal Rotterdammer?

‘Zeker, ik zou nergens anders willen wonen. Rotterdam is een unieke culturele hub, ik ben fan van de creatieve energie van deze stad. Van origine is het een arbeidersstad, op de werkvloer is er nog altijd weinig reden

tot vooringenomenheid. Dat gaat gepaard met een bepaald soort trots. Tegelijk is Rotterdam ook een *majority minority city*, zoals dat genoemd wordt. Meer dan vijftig procent van de inwoners heeft wortels elders. Daarmee draagt de stad een uniek palet van mensen en culturen in zich. Om dat ten volle te benutten is het wel belangrijk dat we nadenken over stedelijke inrichting, kansengelijkheid enzovoort.’

Hoe heb je het stadsdichterschap ingevuld?

‘Ik ben een vrij uitgesproken politieke dichter en probeer gevoelig te zijn voor alles wat zich rond mij ontwikkelt. Dat betekent dat ik niet alleen “wat is Rotterdam geweldig”-gedichten wilde schrijven, maar te allen tijde eerlijk wilde zijn in mijn werk. Dat betekent ook: de vinger op de zere plek leggen. Dan zeg je soms dingen die mensen zich ongemakkelijk doen voelen. Op een gegeven moment kreeg ik naar

mijn hoofd geslingerd dat ik niet een heel verbindende stadsdichter was. Daar ben ik het niet mee eens; mijn focus is juist geweest om stemmen die sneller over het hoofd worden gezien een plek te geven in mijn stadsgedichten. Ik denk dat dat een belangrijk onderdeel is van verbindend werken. Door niet alleen te zeggen: "We zijn kameraden en we komen er wel uit," maar ook: "We leven hier samen en dit zijn de problemen die er zijn."

Zoals in de film *Exodus* (2020), waarin je je kritisch uitlaat over het woningbeleid in Rotterdam?

'Ja, daarop is best wat kritiek gekomen. Rotterdam heeft vooral het imago van de stad van nieuwe mogelijkheden, maar ik wilde laten zien: Rotterdam is ook een stad van gentrificatie. Vroeger hoefde je het Centraal Station maar uit te lopen en je zag een gemêleerde vertegenwoordiging van alle bevolkingsgroepen. Door de Rotterdamwet uit 2006, die het mogelijk maakte om eisen te stellen aan opleidingsniveau en inkomen bij de toewijzing van woningen, zijn veel bewoners de stad uitgedrukt. Dat is voor een stad als Rotterdam ongelooflijk gevaarlijk. Als je mensen alleen selecteert op financieel kapitaal, gaat daarmee cultureel kapitaal verloren. Bovendien heeft het racistische implicaties en dat moet ook worden benoemd.'

Wat is het hoogtepunt geweest van de afgelopen twee jaar?

'Ik ben er trots op dat het is gelukt om een jeugddichterschap in te stellen. We mogen in onze handen knijpen dat we zo'n waanzinnig getalenteerde dichter als Vienne Haagoort aan de stad hebben kunnen binden (zie *Lezen* nr. 4, 2020, p. 20). Ik denk dat het belangrijk is dat we jonge mensen de kans geven zich te ontwikkelen. We weten niet voor welke wereld we onze jeugd aan het opleiden zijn, de ontwikkelingen gaan daarvoor te hard. Maar als we jonge mensen nu meegeven dat we luisteren en ze serieus nemen, dan kan dat vooral positieve effecten hebben voor later.'

Zelf ontdekte je het schrijven ook op jonge leeftijd.

'Dat speelt zeker een rol. Toen ik negen was, kwam er een dichter in de klas om workshops te geven. Tot op de dag van vandaag kan ik me herinneren hoezeer dat van belang is geweest. Ik heb de pen daarna nooit meer losgelaten. Ik

was een stil kind en leefde heel erg in mijn hoofd. Gaandeweg ontdekte ik stukjes van mezelf in het schrijven. Voor mij is schrijven een soort hardop denken. Soms niet weten waar je precies naartoe beweegt, maar begrijpen dat het voortkomt uit iets wat al in je ligt, was een inzicht dat ik al jong ontwikkelde. Schrijven was een plek waar ruimte was voor een volledigheid van mij, waar ik tot dan toe geen weet van had. Het was een ander plekje om thuis te zijn.'

Was je een lezer?

'Ja, ik ben opgegroeid met verhalen en boeken. Mijn vader komt uit een voormalige Engelstalige kolonie, mijn moeder uit Suriname. We groeiden op in een tweetalig huisouden. Het idee dat een adequate beheersing van de taal een eerste stap is richting emancipatie, zat er al heel jong in. We gingen veel naar de bibliotheek. In de hoogste groep van de basisschool was ik altijd snel klaar met alle opdrachten. Daarna mocht ik de schoolbibliotheek induiken.'

“IK BEN EEN VRIJ UITGESPROKEN POLITIEKE DICHTER

Dean Bowen (Zoetermeer, 1984) begon aan verschillende studies, maar vond zijn draai pas toen hij het besluit nam om schrijver te worden. Hij begon zijn carrière als dichter in de *Rotterdamse spoken wordscene* en won in 2015

de Spoken Award in de categorie poëzie. In 2017 publiceerde hij bij uitgeverij Jurgen Maas zijn eerste dichtbundel, *Bokman*, die werd genomineerd voor de C. Buddingh'-prijs. Bowen was de zevende stadsdichter

van Rotterdam; Derek Otte, Hester Knibbe, Daniël Dee, Ester Naomi Perquin, Jana Beranová en De Woorddansers gingen hem voor. Op 28 januari j.l. is hij opgevolgd door de nieuwe stadsdichter, Anne Vegter.

Was er een doorslaggevend boek?

'*Zwerftocht met Korilu* van Thea Beckman – ik schaar het nog steeds onder mijn top vijf van favoriete boeken aller tijden. Tot op de dag van vandaag heeft het impact gehad op hoe ik mijn leven inricht. Het gaat over het slimste jongetje van Amsterdam dat zich verveelt en op een bankje in het Westerpark zit. Plotseling verschijnt er vanonder een struik vandaan een trolachtig wezentje dat zegt: je bent een sukkel! Je hebt een hoofd vol boekenkennis, maar je weet helemaal niks van de wereld. Samen gaan ze op reis. Onderweg ontmoeten ze allerlei soorten mensen, ontdekt de jongen ook minder mooie kanten van de wereld. Toch blijft hij compleet ontvankelijk voor al het nieuwe wat zich aandient. Hij heeft een soort ruimhartigheid, een enthousiasme en nieuwsgierigheid die hem dat vermogen geven. Door dit boek ontdekte ik dat het oké is om je over te geven aan nieuwe situaties. Nog steeds wil ik constant verrast worden, verbaasd zijn door de dingen en daar ook een positie over innemen. Blijven openstaan voor een veelvoud van informatie en perspectieven om zo zelf rijk te worden en vanuit die rijkheid mensen iets terug te kunnen geven.'

Vind je het jammer dat het stadsdichterschap nu achter je ligt?

'Natuurlijk. Een van de cadeautjes van het ambt is dat je poëzie kunt gebruiken om je te richten tot mensen die zich in andere hoeken van de wereld bevinden en die je anders nooit zou ontmoeten. Het is heel jammer dat ik het livepodium in het coronajaar weinig heb kunnen benutten. Tegelijk is het mooi dat er na twee jaar iemand anders komt die met het stadsdichterschap zijn eigen ding gaat doen. Het is ook goed dat ik de verantwoordelijkheid om overal bij betrokken te zijn even niet meer zo zwaar hoeft te voelen. Eindelijk is er ruimte, kan ik weer lekker de autonome kunstenaar uithangen en werken aan mijn tweede poëziebundel.' ●

HUMOR WORDT ONDERSCHAT

Cabaretier, schrijver-acteur voor het tv-programma *Klikbeet* en parttime mbo-docent **Kees van Amstel** houdt van verhalen die in weinig woorden een hele wereld oproepen. Zowel om zelf te lezen, als om op het podium te vertellen. Humor is daarbij onmisbaar: 'Een goede grap vergt gepriegel met taal op de vierkante millimeter.'

Tekst Mirjam Noorduijn
Foto Elsbeth Tijssen

'Er ligt hier een enorme stapel van zo'n veertig boeken voor mijn boekenkast in de woonkamer. Mijn bezoek moet daar vaak om lachen: "Goh Kees, geef die boeken gewoon weg, je gaat ze toch nooit meer lezen." Ondertussen groeit de stapel gestaag: als ik over een bepaald boek hoor of lees, denk ik vaak, laat ik het alvast maar kopen. Dat hemelsblauwe boek dat bovenop ligt, dat is *Het diner* van Herman Koch. Ja, dat is zo'n boek dat je gelezen moet hebben: iedereen die ik erover hoor is vol lof, maar ik kom er moeilijk doorheen. Dit komt door mijn onrust. Voordat ik als eind dertiger met stand-up comedy begon – toen ik nog fulltime leraar Engels was – las ik veel meer romans. Maar als cabaretier ben je altijd *on the road*, dat maakt lezen lastig. Je zou denken dat ik

nu tijd genoeg heb door de coronacrisis. Toch kan ik mij moeilijk concentreren. Ik ben constant afgeleid. Zelfs als ik bijvoorbeeld naar een Netflix-serie kijk, kan ik zomaar halverwege stoppen. Ik denk altijd dat er zestig andere belangrijke dingen op me liggen te wachten. En die maak ik dan ook weer niet af. Maar moedig voorwaarts.'

Die boekenwand doet anders wel een lezer vermoeden

'Dat vermoeden kan ik bevestigen. Sterker nog, ik ben eigenlijk altijd aan het lezen; vaak korte stukken, met name over de actualiteit. Dit doe ik voor mijn wekelijkse Druktemaker-column voor *De Nieuws BV* op NPO Radio 1. Voor mijn nieuwe show ben ik trouwens ook aan het lezen, in *The Art of Travel* van

Alain de Botton. Daarin stelt hij dat je beter niet met vakantie kunt gaan, omdat de reis in je gedachten altijd mooier is, wat ik overigens niet met hem eens ben. Soms vind ik het jammer dat er zoveel leestijd in mijn werkvoorbereiding zit: ik houd er juist zo van in een verhaal gezogen te worden. Niet dat me dat nooit meer overkomt. Recent nog ben ik begonnen in *Hier is alles veilig*, de debuutroman van Anneleen van Offel, een nieuw Vlaams talent. Ik heb haar leren kennen tijdens een theaterweek in België enkele jaren geleden. Toen vertelde ze me dat ze aan een roman werkte. Afgelopen zomer kreeg ik het boek van haar. Het gaat over een vrouw die haar stiefzoon na lange tijd in Israël gaat opzoeken. Als ze aankomt blijkt hij overleden; reizend door Israël gaat ze vervolgens op zoek naar antwoorden. Ik heb het nog niet uit, maar ik ben al wel van die prachtige, onverwachte, poëtische zinnen tegengekomen. Daar houd ik sowieso erg van.'

Ook van echte poëzie?

'Vroeger had ik er niks mee. Maar sinds ik in 2013 in België een cursus creatief schrijven heb gedaan bij Koen Stassijns – zelf dichter en vooral bloemlezer – sta ik er meer voor open. Momenteel lees ik in de door Stassijns uit het Duits vertaalde bundel *Blanke man*, van Heinz Kahlau; zijn korte gedichten vind ik mooi. "Wens" zou zo mee mogen in mijn overlijdensadvertentie: "Als de mens een moeder had/ die hem opneemt aan het einde/ zoals een moeder hem weggaf/ aan het begin,/ hoe licht zou de dood zijn." Bombastische taal is aan mij niet besteed. Jan Arends is bijvoorbeeld ook zo'n ontdekking: "Ik/ schrijf gedichten/ als dunne bomen/ Wie/ kan zo mager/ praten/ met de taal/ als ik?" Met weinig woorden veel zeggen, daar houd ik van. In zijn novelle *Keefman* doet Arends dit geweldig knap. Het is een monoloog vol grimmige humor van een psychiatrisch patiënt. Ik heb het verhaal ademloos uitgelezen en heb er veel om moeten lachen. Humor is een kwestie van stijl en draait om het ritme van de taal; Arends weet dit.'

Is humor een voorwaarde voor een goed boek?

'Humor wordt onderschat, zeker in de literatuur. Er zit zoveel taalgevoel in

humor. Dat ik na de middelbare school docent Engels wilde worden, was niet vanwege de Britse verhaalkunst, maar vanwege de cultuur. Ik houd enorm van de zwartgalligheid van de Engelsen. Amerikanen zeggen "Het leven is fantastisch" – Britten zeggen "Het leven is kut, maar laten we er toch maar wat van maken." Dat denken vanuit de underdogpositie en de rol van de antiheld, die ikzelf in bijvoorbeeld *Klikbeet* nogal eens speel, daar heb ik mij altijd toe aangetrokken gevoeld. Succesvolle mensen zijn gewoon minder leuk. Daarom vind ik Tom Sharpe ontzettend grappig. Hij is de schrijver van *Wilt*, dat gaat over een gefrustreerde hoogleraar die ontevreden is met zijn huwelijk en seksleven en speelt met de gedachte zijn vrouw te vermoorden. Als hij dat met een opblaaspop gaat oefenen, zijn de ramzalige gevolgen niet te overzien: sublieme satire, die niet direct tot de literatuur wordt gerekend, maar die ik graag lees.'

Waar komt die voorliefde voor satire vandaan?

'Mijn ouders hadden alle kronkels van Simon Carmiggelt in de kast. Die milde spot van hem, de manier waarop hij de alledaagsheid van het bestaan in woorden vangt, dat vind ik geweldig. De meester achter Carmiggelt is natuurlijk Elsschot. Als je mij vraagt naar wat ik het beste boek vind, zeg ik: doe maar alles van Elsschot. Ik begon hem te lezen toen ik net twintig was en bewonder zijn vanzelfsprekende humor, zijn vergelijkingen en hoe hij in enkele zinnen iemand weet te typeren en beelden oproept. Hij kan wat Peter van Straaten in zijn tekeningen zo goed doet: in enkele lijnen het menselijk tekort vangen. Ik probeer dat ook in mijn teksten. Maar voor een twijfelaar als ik is dat puntige schrijven niet per se makkelijk. Van Hans Lebbis, die mijn regisseur is, moet ik altijd schrappen. Wie echt goed vanuit een natuurlijke, spottende grondtoon kort kan schrijven, is Marcel van Roosmalen. Voor mij is hij Carmiggelt 2.0.'

Stimuleerden je ouders het lezen?

'Ja, er was echt een leescultuur bij ons thuis. Als jongetje heb ik mezelf geklezen. *De Kameleon*, *Kruimeltje* – ik las alles; twee keer per week zat ik in de

bibliotheek, in Zandvoort, waar ik ben opgegroeid. Op de middelbare school las ik minder. Ik hield niet van de dwang, van het moeten. Ik las wel boeken buiten de lijst, zoals *Een vluchtend paard*, een indrukwekkend verhaal van Martin Walser, een Duitse schrijver – hij is al dood – die heel licht over de mislukkingen en de zwaarte van het leven kan schrijven. Thuis was er geen dwang. Lezen was iets heel vanzelfsprekends. Mijn ouders, maar vooral mijn moeder, wakkerden dat terloops aan. Dat doet ze trouwens nog steeds. Zo vroeg ze me laatst of ik *Kees de jongen* van Theo Thijssen nou al eens had gelezen. Toen ik daar ontkennend op antwoordde, heeft ze het boek uit haar kast gepakt: "Lees het nou," zei ze, "je heet tenslotte Kees." Nu ligt het op de stapel op me te wachten.' ●

Kees van Amstel

(Haarlem, 1964) volgde de lerarenopleiding Engels en Aardrijkskunde. Sindsdien is hij docent Engels bij een ROC in Den Haag. Sinds hij in 2002 vaste cabaretier bij Comedytrain werd, doet hij het lesgeven parttime. Van Amstel was tussen 2003 en 2010 lid van het *Spijkers met Koppen*-cabaretteam. Ook was hij jarenlang tekstschrijver voor *Dit Was Het Nieuws*.

2002
start Comedytrain

2012
soloshow *Jong, Hipp Fris en andere Gruwelikheden*

2015-nu
druktemaker van *De Nieuws BV* (wekelijkse column NPO Radio 1)

2016
soloshow *De man die ik niet wilde worden*

2017-nu
schrijver-acteur voor *Klikbeet*

2019
soloshow *Een bang jongetje dat hele enges doet* (2019)

“ IK VERLANGDE NAAR IETS DUUR- ZAMERS

Margot Westermann tekende de voetnoten voorop dit nummer van *Lezen*, met een knipoog naar *Briljante planten*, haar volgende boek. Voordat zij het kinderboek ontdekte, werkte ze jarenlang als productontwerper. Na haar drukke baan bij Albert Heijn voelt de boekenwereld als een verademing: ‘In de retail moet alles snel-snel-snel. Nu werk ik aan langlopende projecten waarin ik mij helemaal kan vastbijten.’

Margot Westermann houdt atelier in een voormalige fraterschool in Utrecht die werd gered van de sloop en nu kunstenaars en een culturele instelling huisvest. Haar werkplaats geeft uitzicht op de naastgelegen kerk, onderdeel van hetzelfde complex. Op een tafeltje liggen antieke boeken, op de grond heeft ze tekeningen uitgestald van *Briljante planten* het project waaraan ze momenteel werkt. De tekeningen maakt ze met acryl, daarna kijkt ze op de prints welke afbeeldingen qua vorm en sfeer het beste aansluiten. Het is een tijdrovende puzzel, die ze met liefde legt.

Gras

Briljante planten is haar tweede boek met bioloog Geert-Jan Roebers. Eerder maakten zij samen *De grondel & de garnaal*, een non-fictieboek over bijzondere vriendschappen in het dierenrijk. ‘Het idee voor een boek over

planten ontstond toen we samen naar het Kinderboekenbal reisden,’ vertelt Westermann. ‘We raakten in gesprek en, zoals dat gaat met Geert-Jan, er kwamen allerlei mooie verhalen boven. Zo vertelde hij dat gras nog niet bestond in de tijd van de dino’s, dat het pas is ontstaan toen de grazers kwamen. Daarom heeft het zijn groeikern vlak bij de wortels liggen – uniek in de plantenwereld. Thuis verdiepte ik me verder in planten en ontdekte zoveel moois dat ik zei: Geert-Jan kunnen we hier geen boek over maken?’

Tweecomponentengif

Westermann kan enthousiast vertellen over alle vondsten. ‘De natuur zit zo mooi in elkaar. Als je gaat inzoomen op de allerkleinste alges, dan hebben die paradijselijke vormen. Ze hebben uitwendige skeletjes die eruitzien als pa-leizen! Of neem knoflook, dat heeft

Margot Westermann

Margot Westermann

(Delft, 1967) begon in 1988 aan de Technische Universiteit Delft aan de studie Industrieel Ontwerpen en stapte later over naar de Academie voor Industriële Vormgeving in Eindhoven (nu: Design Academy) in de richting productontwerpen. In 2007 debuteerde zij met *Het BomenBloemenBeestenBuitenboek* van Karsten & Roos met tekst van Annet Huizing. Tien jaar later maakte het duo furore met *De zweetvoetenman: over rechtszaken & regels* (en een hoop gedoe), dat werd genomineerd voor de Woutertje Pieterse Prijs 2018, bekroond met een Zilveren Griffel 2018 en onderscheiden als een van de Best Verzorgde Boeken 2017. In april verschijnt *Briljante planten* met tekst van Geert-Jan Roebbers en foto's van Michiel Spijkers bij uitgeverij Gottmer. solomoos.nl

tweecomponentengif. Het wordt pas vies als een muisje eraan knabbelt. Dat is toch niet normaal geniaal? In dit boek willen we laten zien dat planten echt levende wezens zijn. Dat ze met hun voeten in de grond staan, maar zichzelf intussen ook moeten verdedigen en moeten samenwerken en met elkaar communiceren.'

Snelle handel

Van huis uit is Westermann productontwerper. Tijdens haar studie werkte ze bij een klein ingenieursbureau waar ze behuizingen ontwierp, maquettes maakte en de telefoon beantwoordde. Later kwam ze terecht op de ontwerpafdeling van grote warenhuizen, zoals de Bijenkorf en V&D. Haar meest recente betrekking was op de non-food-afdeling van Albert Heijn, waar ze zich bezighield met het assortiment kopjes en theedoeken. 'Ik heb veel

dessins getekend, overal veel geleerd, maar het was allemaal snelle handel. Zit de wereld te wachten op weer een nieuw kussensloepje, vroeg ik me dan af. Ik kreeg het gevoel dat elk nieuw product er een te veel was en verlangde naar iets duurzamers.' Tijdens wandelingen met haar overbuurvrouw Annet Huizing ontstond hun eerste boek over de natuur. Enkele jaren later begon ze met Huizing aan een dik non-fictieboek over recht: *De zweetvoetenman*. Het werd een groot succes, de titel beleefde onlangs een zevende druk. 'Ik geloof heel erg in verhalende non-fictie,' zegt Westermann. 'Het is helemaal van deze tijd. Samen met de schrijver denk ik na hoe we het verhaal over het voetlicht willen brengen en gaan vormgeven. Dat levert een veel interessantere samenwerking op dan wanneer ieder vanuit zijn eigen hokje zijn eigen dingetje doet.' ●

“
Planten
zijn
niet
normaal
geniaal

EEN UNIEKE ROL

In deze nieuwe rubriek vertellen bevoegen leesbevorderaars over de praktijk. In dit nummer: de Boekenzoeker en de zij-instromer.

Stella Leenders

Stella Leenders, journalist, verhuisde met haar gezin vanuit het Gooi naar het Drentse Zuidwolde, waar ze leesmoeder werd op basisschool IKC Het Groene Hart en besloot een kinderboek te schrijven. 'Leesmoeder zijn was superleuk; schrijven eenzaam geploeter. Om me mens te blijven voelen, bood ik me aan als vrijwilliger op school. Ik mocht

Tekst
Eva Gerrits

Geert Vermeegen

Geert Vermeegen, afgestudeerd aan de Tilburgse Academie voor Theater, staat als zij-instromer voor groep zes van literaire basisschool De Piramide in Rotterdam-Zuid. 'Op deze school ligt de nadruk op lezen, leesmotivatie en dieper tekstbegrip. Daar kun je eindeloze ambities over formuleren; wij

verankeren die visie op zijn Rotterdams: pragmatisch. Afspraken maken, borgen, elkaar herinneren. Kleine stapjes, dan olievlekt het door school. Dagelijks starten we met twintig minuten vrij lezen – prachtige term, mits duidelijk is wat-ie inhoudt: leerkrachten lezen ook, en om je leerlingen te kunnen begeleiden

moet je ze goed kennen. Eén collega leest klassikaal hetzelfde omdat hij weet dat er anders weinig gebeurt, een ander stuurt een paar leerlingen naar de bieb om boeken te kiezen voor de rest. Ik vind het leuk om Rotterdamse schrijvers bij de les te betrekken, zoals Abdelkader Benali of Sanne Rooseboom. Veel schrijvers zijn verrassend actief en bereikbaar via sociale media, bijvoorbeeld via Instagram. Leerlingen zijn daarna echt fan. Creatieve "Tijd-over?"-opdrachten uit de lees-methode stellen wij juist centraal, resultaten hangen aan waslijnen, plafonds en prikborden tentoon. Een leerling: "Moet je niet eerst een goede beoordeling hebben voor het in de gang mag hangen?" Terwijl, de beste

me storten op de verwaarloosde schoolbibliotheek; er werd weinig gelezen. Uit ervaring weet ik dat kinderen alles leuker vinden als je er theater van maakt, en in een geïmproviseerde plunje – zoeklichtje plus *Pinkeltje*-boek met veter erdoor op mijn hoofd, pluchen Dolfje Weerwolfje op zak – ben ik op mijn eerste dag op een stoeltje gaan zitten lezen. Ze kwamen vanzelf, de kinderen, “Wie ben jij?” “De Boekenzoeker,” zei ik. “Waar woon je dan?” “Hier, in de bieb,” verzon ik. Nu, vijf jaar later, weten de kinderen niet beter, kom ik ook op een andere school en lees ik wekelijks voor in de plaatselijke bibliotheek – betaald. Een leerling heeft me eens getekend, dat is nu mijn logo. Iedereen kent elkaar in het dorp, tot in de supermarkt vragen ouders soms leestips voor hun kinderen. En regelmatig schenken mensen boeken: jaargangen dierentijdschriften van dierenpark Emmen; kostbare pop-up-boeken van een verzamelaar... Het voordeel van een eigen collectie op school: er is ruimte voor authenticiteit en iedereen voelt zich er verantwoordelijk voor. Ik help kinderen met het kiezen van titels, lees voor, stimuleer lidmaatschap van de bibliotheek, kinderen kunnen even rustig bij mij zitten. En ik enthousiasmeer het team door actief boekenkennis te delen. Uiteindelijk moet niemand het gek of eng vinden om een boek te pakken, erover te praten en te zeggen: ik lees graag. Een unieke rol? Nee, iedereen kan dit – ook zonder boek op je hoofd.’ ●

beoordeling is dat er iemand langsloopt en denkt: tof, gaan wij ook doen! We hebben een zwerfboekenkast aan school bevestigd; voor het buitenspelen even met de klas erheen: “Pak er iets uit, zet er iets in – gebruik hem en zorg er goed voor.” Leerlingen voelen zich echt mede-eigenaar: na de recente rellen, vlak bij school, kwam er een kind bezorgd checken of-ie niet was gesneuveld.

Je hoeft geen Youtubekanalen in te richten om succesvol te zijn; je hebt al dertig volgers in je klas. Of zij-instromen de juiste keuze was? Het was knokken om in theater beter te worden; nu kom ik met evenveel energie thuis als toen ik ‘s ochtends vertrok.’ ●

Foto: Rosa van Ederen

17 miljoen invalshoeken en een potje groente

Twee jaar lang was ik ambassadeur van de poëzie en stond ik paraat om de actualiteit te verdichten. Het eerste jaar zat nog vol optredens en opdrachten, maar ook in het tweede jaar was er ondanks corona genoeg te doen. 120.000 Rijksambtenaren kregen een bedankje van mijn hand voor hun harde werk (ook de ambtenaren die iets te ijverig de fraude hadden bestreden). De Koninklijke Bibliotheek vroeg mij boekenwormen en stamboomuitpluizers een hart onder de riem te steken en in Leeuwarden liet ik het theaterpubliek niet *foar de winige doar** maar voor een gedicht staan.

Mijn tweede jaar als DDV begon met ‘Portretten in Poëzie’. Samen met een muzikant, een fotograaf en een gastdichter reisde ik langs Friese verzorgings-tehuizen om met bewoners foto’s, gedichten en liedjes te maken. Ik ontmoette de timmerman die vijftig jaar geleden de trap had getimmerd voor het huis van mijn opa en oma. Een oud-slager vertelde hoe hij in zijn winkel alle potjes groente met het etiket naar de muur had gedraaid. Tegen zijn vrouw zei hij dat hij dat deed “vanwege de sluikreclamebelasting!” Waarna zij de manager van de lokale supermarkt probeerde over te halen hetzelfde te doen.

Als ik alle gedichten herlees, zie ik dat ik veel tegenovergestelde belangen heb gediend. Op dichterdesvaderlands.nl vind je een gedicht over de herdenking in Westerbork en over de foute journalist Max Blokzijl die in 1946 werd gefusilleerd. Ik droeg een gedicht voor bij 25 jaar Stichting Achmea Slachtoffer en Samenleving en werd gevraagd tbs’ers een menselijker gezicht te geven. In de tbs-kliniek hoorde ik hoe een patiënt als jongetje van internaat naar internaat was verplaatst. Al die jaren had hij geen contact met zijn moeder gehad. Later kwam hij erachter dat zij met haar nieuwe gezin geregeld op de camping had gestaan, vlak achter een van die internaten. Uit schuldgevoel pleegde ze zelfmoord.

Bij Achmea kwam een veteraan aan het woord die per ongeluk het vuur had geopend op zijn eigen mannen. Hij durfde de soldaat van wie hij de benen kapot had geschoten niet onder ogen te komen. Toen hij zelf door een motorongeluk invalide werd, ging hij alsnog de confrontatie aan. Sindsdien zeilen ze samen voor Nederland tijdens de Olympische Spelen.

Door al deze verschillende perspectieven ben ik mij meer verbonden gaan voelen met ons land, al zijn er verhalen die ik heb laten liggen. Als ik nog een jaar had gehad, was ik mij gaan verdiepen in corona-ontkenners en de zorgmedewerkers. Ongetwijfeld had ik ook van hen kunnen leren. ●

*Iemand die in het Fries ‘foar de winige doar komt’ wordt geweigerd.

COLUMN

Tsead Bruinja (1974) debuteerde in 2000 met de dichtbundel *De wyzers yn it read*. Sindsdien publiceerde hij zestien bundels, in het Nederlands en het Fries. *Overwoekerd* werd genomineerd voor de Ida Gerhardt Poëzieprijs. Zijn recentste bundel is *Springtij – gedichten over het leven met tbs*. In 2019 werd hij benoemd als Dichter des Vaderlands.

MAART

15 T/M 26 MRT

15-18 jaar

Dag van de Literatuur lokaal
dagvandeliteratuur.nl

De zeventiende editie van de Dag van de Literatuur kan lokaal beleefd worden met onder meer een rondreizend schrijvers-team en digitale talkshows.

26 MRT T/M 23 APR

0-6 jaar

Media Ukkie Dagen mediaukkie.nl

Tijdens deze dagen wordt aandacht gevraagd voor mediawijsheid in de opvoeding van kinderen van nul tot zes jaar.

29 MRT

Stap op de Rode Loper Amsterdam
stapopderodeloper.nl

APRIL

2 APR

International Childrens Bookday
usbby.org/international-childrens-book-day

7 APR

Lezen Centraal. Lees je nu, lees je later
lezen.nl

8 APR

Uitreiking Woutertje Pieterse Prijs
woutertjepieterseprijs.nl

12 APR

12-15 jaar

Stap op de Rode Loper Utrecht
stapopderodeloper.nl

Schrijvers, dichters, acteurs en theatermakers ontmoeten leerlingen uit de vmbo-bovenbouw en vertellen over hun werk.

19 APR

12-15 jaar

Stap op de Rode Loper Groningen
stapopderodeloper.nl

25 APR

0-12 jaar

Het Mooie Kinderboekenfestival locatie Hoogeveen kinderboekenfestival.nl

MEI

10 MEI

Uitreiking Libris Literatuurprijs
librisprijs.nl

19 MEI

Annie M.G. Schmidtlezing
kinderboekenmuseum.nl

26 MEI

Finale De Nationale Voorleeswedstrijd
denationalevoorleeswedstrijd.nl

30 MEI

0-12 jaar

Het Mooie Kinderboekenfestival locatie Amsterdam kinderboekenfestival.nl

JUNI

2 JUNI

Finale Pabo Voorleeswedstrijd
pabovoorleeswedstrijd.nl

9 JUNI

12-15 jaar

Dag van de Jonge Jury met uitreiking Prijs van de Jonge Jury jongejury.nl/Educatie/Dag-van-de-jonge-jury

13 JUNI

0-12 jaar

Het Mooie Kinderboekenfestival locatie Den Bosch kinderboekenfestival.nl

14 T/M 17 JUNI

Bologna Children's Book Fair
bolognachildrensbokfair.com

Stichting Lezen organiseert Lezen Centraal online

7 april

lees je nu lees je later

Tijd voor een lees-offensief

Lezers worden niet geboren. Kinderen en jongeren kunnen alleen lezers worden wanneer ze opgroeien in een stimulerende leesomgeving, met volwassenen die het goede voorbeeld geven. Op dit moment is de leesvaardigheid en leesmotivatie van veel jongeren zorgelijk te noemen. Daarom heeft de overheid opgeroepen tot een leesoffensief.

Onder leiding van presentator Özcan Akyol laten tal van sprekers zien hoe een vernieuwende blik helpt om concrete resultaten te boeken in het leesoffensief. In de ochtend spreekt onder anderen Karin Westerbeek, raadsadviseur van

de Ouderwijsraad en coauteur van het rapport 'Lees!'. Paul Sikkema van onderzoeksbureau Qrius presenteert de resultaten van een onlangs gehouden onderzoek over lezen onder jongeren.

Verder zijn er voordrachten van Dichter des Vaderlands Lieke Marsman en *spoken word*-artiest Lisette Ma Neza. In de middag kunt u kiezen uit vijf inhoudelijke sessies op het gebied van leesbevordering en vijf sessies met auteurs: Milja Praagman en Marjet Huiberts; Janneke Schotveld; Marieke Lucas Rijneveld; Marcel Prins en Henk Steenhuis; en Buddy Tegenbosch.

Kijk voor het volledige programma en aanmelding op lezen.nl

lezen
 STICHTING LEZEN